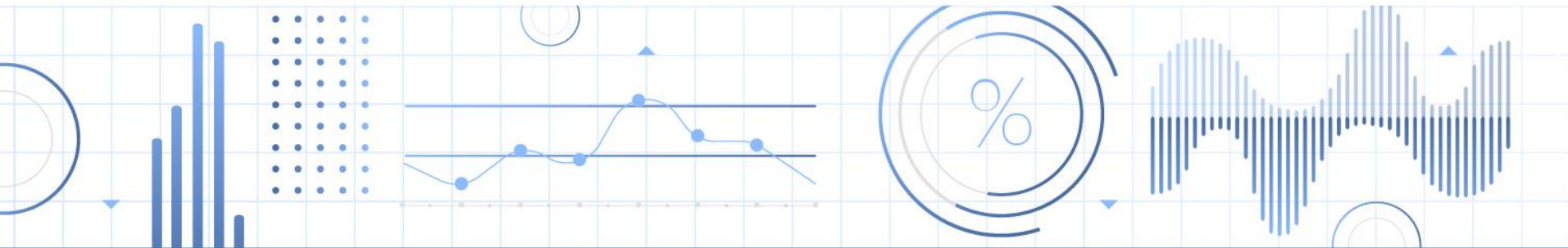

Attica Economic Review

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2022

«Ισχυρή ανάκαμψη στο εννεάμηνο, ενόψει επιβράδυνσης και κινδύνων»

Περιεχόμενα

1.	Πρόλογος	3
2.	Διεθνές περιβάλλον	5
3.	Οικονομικό κλίμα	11
4.	Βραχυχρόνιοι δείκτες	16
5.	Δημοσιονομικά	24
6.	Τραπεζικά	30
7.	Ενέργεια	37
8.	Ειδικό θέμα: Κυκλική Οικονομία: Ευκαιρίες και επιδράσεις στην ελληνική οικονομία	42

Σημείωση: Το δελτίο παρουσιάζει στοιχεία που ήταν διαθέσιμα έως και τις 7/12/2022

Πρόλογος – Διεθνείς εξελίξεις

Ο **ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης** επιβραδύνθηκε περαιτέρω το τρίτο τρίμηνο του 2022 στις μεγαλύτερες δυτικές οικονομίες του κόσμου, όπως οι ΗΠΑ (σε 1,9% ετησίως) και Ευρωζώνη (2,1% ετησίως), ενώ επιταχύνθηκε στην Κίνα (3,9% ετησίως). Ο ρυθμός πληθωρισμού παραμένει ιδιαίτερα υψηλός, σε διψήφιο ποσοστό στην Ευρωζώνη το δίμηνο Οκτωβρίου-Νοεμβρίου, με τις νομισματικές αρχές να αυξάνουν το κόστος χρήματος προκειμένου να κάμψουν τις μεσοπρόθεσμες προσδοκίες κοντά στον στόχο πληθωρισμού. Το υψηλό επίπεδο στις ενεργειακές τιμές και ο πόλεμος στην Ουκρανία προκαλούν αβεβαιότητα ενόψει της χειμερινής περιόδου, ενώ οι προσδοκίες νοικοκυριών και επιχειρήσεων τήρησαν «στάση αναμονής» τον Νοέμβριο.

- Οι μεγαλύτερες **κεντρικές τράπεζες**, πλην της Τράπεζας της Ιαπωνίας, συνεχίζουν τις αυξήσεις επιτοκίων προκειμένου να συγκρατηθούν οι πληθωριστικές πιέσεις και να επανέλθει η σταθερότητα των τιμών.
- Το **οικονομικό κλίμα** ανέκαμψε ελαφρά στην Ευρώπη τον Νοέμβριο, ενώ σταθερότητα και ανακοπή της πτωτικής τάσης έδειξαν οι παγκόσμιοι δείκτες καταναλωτικής εμπιστοσύνης και επιχειρηματικών προσδοκιών στις αρχές του τέταρτου τριμήνου του έτους.
- Οι **διεθνείς τιμές ενεργειακών αγαθών** έδειξαν σχετική σταθερότητα τον Νοέμβριο, αν και παραμένουν σε υψηλά επίπεδα. Οι τιμές σε τρόφιμα παρέμειναν σταθερές τον Οκτώβριο ενώ τα βασικά μέταλλα κατέγραψαν μικρή πτώση. Το **ευρώ** ανέκτησε μέρος των απωλειών του έναντι του δολαρίου τον Νοέμβριο. Οι **διεθνείς κεφαλαιαγορές** κατέγραψαν άνοδο τον Οκτώβριο.
- Το **κόστος κεφαλαίου** ανήλθε στην Ευρωζώνη τον Οκτώβριο για νοικοκυριά και επιχειρήσεις, ενώ υποχωρούν ελαφρώς οι αποδόσεις των κρατικών ομολόγων τον Νοέμβριο, σε Ευρώπη και ΗΠΑ
- Μεταξύ των **προκλήσεων**, ξεχωρίζουν το αυξανόμενο κόστος χρήματος και η ανάγκη συντονισμένων μέτρων νομισματικής και δημοσιονομικής πολιτικής προκειμένου να αντιμετωπιστεί ο πληθωρισμός, αλλά ταυτόχρονα να αποφευχθεί ό κίνδυνος ύφεσης της παγκόσμιας οικονομίας.

Πρόλογος – Εγχώριες τάσεις

Η **ελληνική οικονομία** αναπτύχθηκε με σημαντικά ηπιότερο ρυθμό, κατά 2,8% ετησίως, το τρίτο τρίμηνο του 2022 (από 7,1% το δεύτερο τρίμηνο), κυρίως λόγω επιβράδυνσης της ανόδου των εξαγωγών (+0,9%) και της κατανάλωσης (+3,6%). Οι επενδύσεις ενισχύθηκαν (+12,3%) ενώ μικρότερη επιβράδυνση κατέγραψε η άνοδος των εισαγωγών (+5,2%). Ο **πληθωρισμός** κατέγραψε μικρή κάμψη σε μονοψήφιο ποσοστό στις αρχές του τέταρτου τριμήνου, για πρώτη φορά χαμηλότερος από τον μέσο όρο της Ευρωζώνης, ωστόσο αποτελεί κίνδυνο για την αγοραστική δύναμη των νοικοκυριών και τον προγραμματισμό των επιχειρήσεων. Μια νέα έξαρση της υγειονομικής κρίσης διαφαίνεται ολοένα και λιγότερο πιθανή.

Στις **θετικές εξελίξεις εγχωρίως:**

- Το **οικονομικό κλίμα** ανέκαμψε τον Νοέμβριο, κυρίως από ενίσχυση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης και των προσδοκιών σε υπηρεσίες και λιανικό εμπόριο. Η τάση μερικώς αντισταθμίστηκε από επιδείνωση των επιχειρηματικών προσδοκιών σε βιομηχανία και κατασκευές.
- Το **τραπεζικό σύστημα** επιδεικνύει ανθεκτικότητα, με πιστωτική επέκταση προς τις επιχειρήσεις τον Οκτώβριο.
- Η **αγορά εργασίας** συνέχισε να βελτιώνεται, με περαιτέρω μείωση της ανεργίας τον Οκτώβριο.
- Η **χρηματιστηριακή αγορά** ανέκαμψε τον Νοέμβριο τις απώλειες του τελευταίου εξαμήνου.

Μεταξύ των **προκλήσεων:**

- Ορισμένοι **βραχυχρόνιοι δείκτες δραστηριότητας**, όπως η βιομηχανική παραγωγή και η οικοδομική δραστηριότητα, καταγράφουν κόπωση στα τέλη του τρίτου τριμήνου.
- Το **κόστος νέου δημόσιου δανεισμού** αυξάνεται, με υψηλότερη διαφορά από τον πυρήνα της Ευρωζώνης σε σχέση με την προ-κρίσης εποχή.
- Ενισχύεται το έλλειμμα στο **ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών** υπό την αύξηση των εισαγωγών, ενώ οι εξαγωγές καταγράφουν επιβράδυνση.
- Τα **δημόσια οικονομικά** επιδεινώνονται σταδιακά, με υψηλότερη ετήσια αύξηση δαπανών σε σχέση με τα έσοδα τον Σεπτέμβριο.
- Οι **υψηλές τιμές ενέργειας** προκαλούν αυξημένη αβεβαιότητα στις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά, ειδικά ενόψει της χειμερινής περιόδου.

Στο **ειδικό θέμα** του δελτίου παρουσιάζεται ανάλυση για τις ευκαιρίες και τις οικονομικές επιδράσεις που πηγάζουν από την ανάπτυξη της κυκλικής οικονομίας στην Ελλάδα.

2. Διεθνές περιβάλλον

Διεθνές περιβάλλον - Σύνοψη

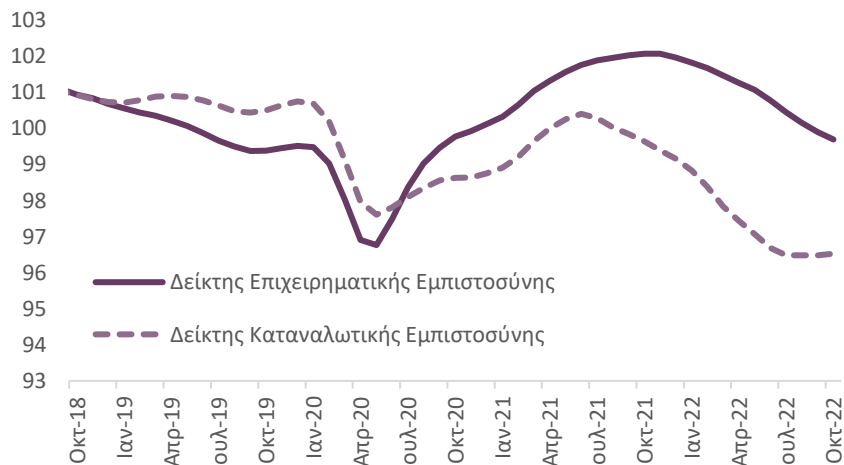
- **Επιβράδυνση ανάπτυξης** σημειώνουν ΗΠΑ και Ευρωζώνη, ενώ βελτίωση καταγράφεται στην Κίνα το τρίτο τρίμηνο. Αύξηση του όγκου **διεθνούς εμπορίου** το ίδιο τρίμηνο.
- Περαιτέρω εξασθένιση σημείωσε η **επιχειρηματική εμπιστοσύνη** παγκοσμίως τον Οκτώβριο, ενώ ήπια ανοδικά κινείται η **καταναλωτική εμπιστοσύνη**. Μικρή άνοδος του **οικονομικού κλίματος** τον Νοέμβριο στην Ευρωζώνη.
- Τάσεις σταθεροποίησης παρουσιάζουν οι τιμές του **φυσικού αερίου** και του **πετρελαίου** τον Νοέμβριο. Υποχώρηση τιμών στα **βασικά μέταλλα** και αμετάβλητες οι τιμές **τροφίμων και ποτών** τον Οκτώβριο.
- Άνοδος του **ευρώ** τον Νοέμβριο σε σχέση με το δολάριο.
- Άνοδο κατέγραψαν οι **κεφαλαιαγορές** σε Ευρωζώνη, ΗΠΑ και Κίνα τον Νοέμβριο.
- Το **κόστος κεφαλαίου** ανήλθε στην Ευρωζώνη τον Οκτώβριο για νοικοκυριά και επιχειρήσεις, ενώ υποχωρούν ελαφρώς οι αποδόσεις των κρατικών ομολόγων τον Νοέμβριο, σε Ευρώπη και ΗΠΑ.

Ήπια βελτίωση του οικονομικού κλίματος στην Ευρώπη τον Νοέμβριο

Εξασθένηση της επιχειρηματικής εμπιστοσύνης παγκοσμίως τον Οκτώβριο για δωδέκατο μήνα, ενώ η καταναλωτική εμπιστοσύνη βελτιώνεται ελαφρώς

Δείκτες Οικονομικού κλίματος χωρών ΟΟΣΑ

(στοιχεία εποχικά διορθωμένα, μακροχρόνιος μέσος 2008-2020 = 100)

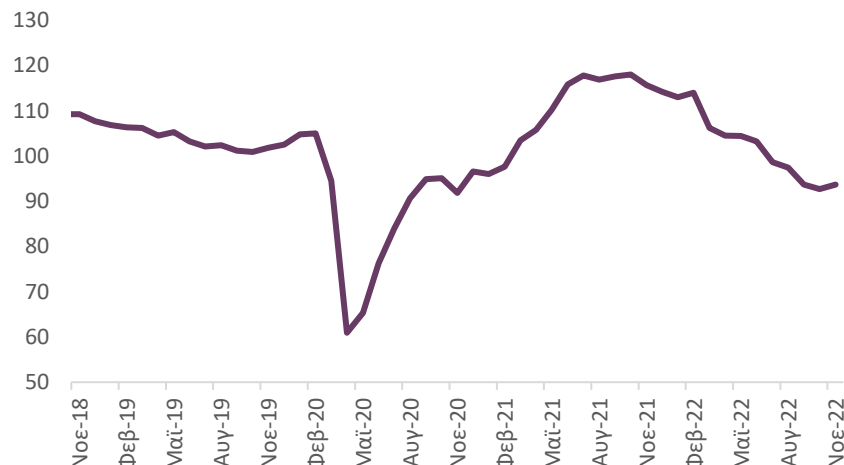

Πηγή: ΟΟΣΑ, έως 10/2022

Βελτίωση του δείκτη οικονομικού κλίματος στην Ευρωζώνη κατά 1,1%, στις 93,7 μονάδες

Δείκτης Οικονομικού κλίματος της Ευρωζώνης

(στοιχεία εποχικά διορθωμένα, μακροχρόνιος μέσος 2000-2019 = 100)

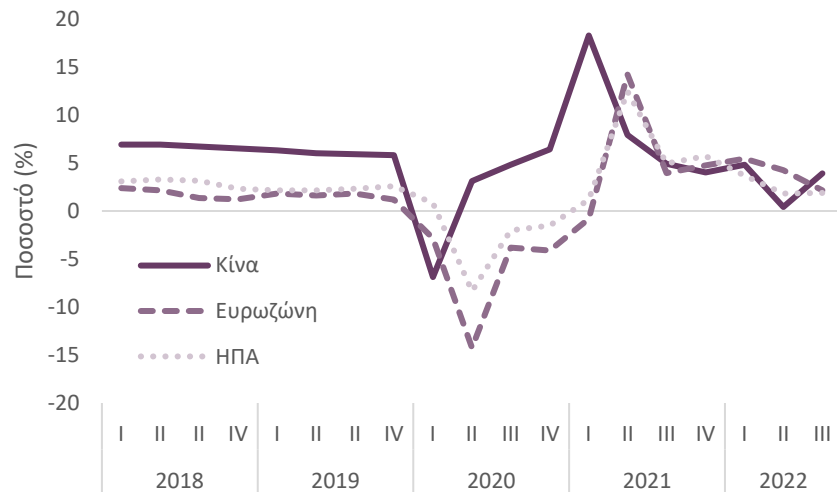
Πηγή: DG ECFIN, έως 11/2022

Επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας το τρίτο τρίμηνο, βελτίωση του όγκου διεθνούς εμπορίου

Επιβράδυνση της ανάπτυξης σε ΗΠΑ (+1,86%) και Ευρωζώνη (+2,14%), επιτάχυνση σε Κίνα (+3,9%), το τρίτο τρίμηνο

Περαιτέρω αύξηση του όγκου διεθνούς εμπορίου το τρίτο τρίμηνο (+1,2% σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο)

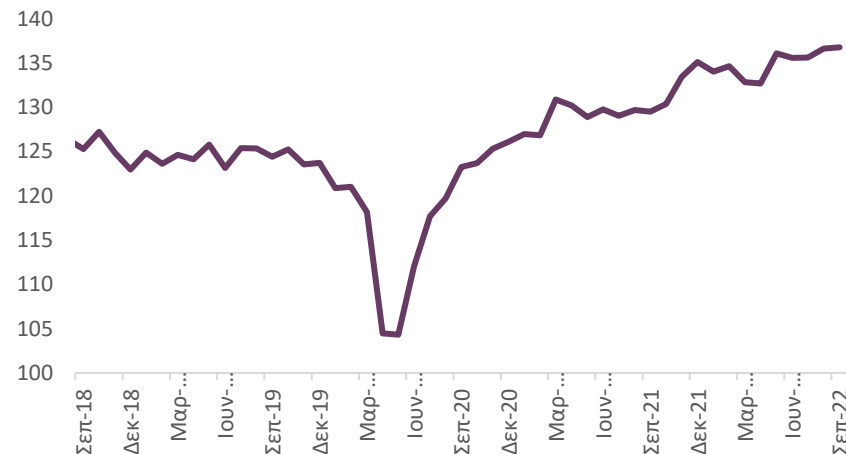
Τριμηνιαίο πραγματικό ΑΕΠ, ετήσιες μεταβολές

Πηγή: ΟΟΣΑ, έως 03/2022

Παγκόσμιος Δείκτης Όγκου Εμπορίου (CPB)

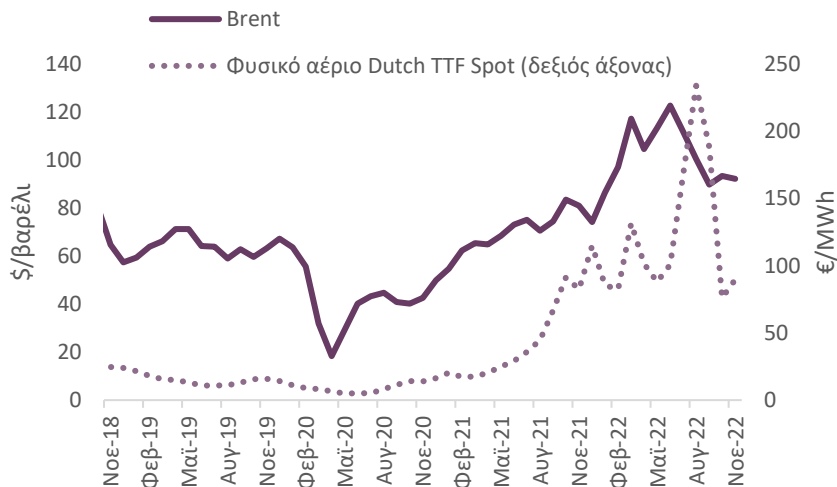
(εποχικά διορθωμένα στοιχεία, 2010=100)

Πηγή: CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis, έως 09/2022

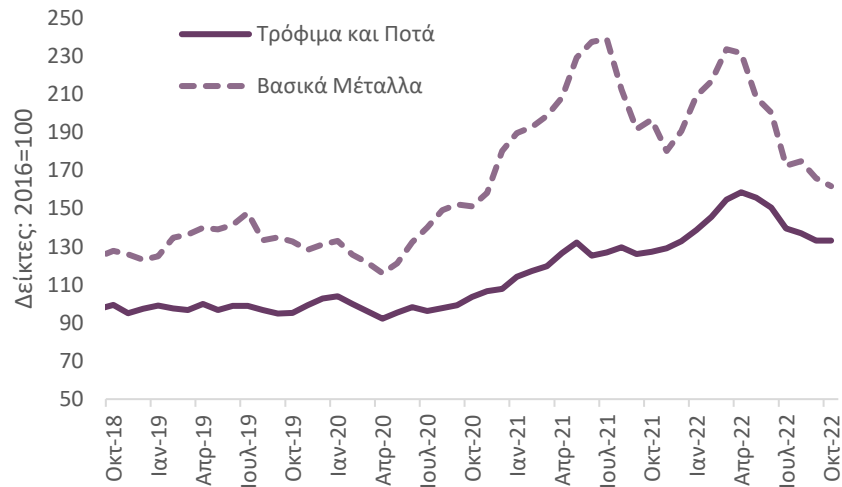
Τάσεις σταθεροποίησης σε τιμές Brent και φυσικού αερίου

Ήπια υποχώρηση της τιμής του Brent τον Νοέμβριο κατά 1,3%, στα \$93,4/βαρέλι. Άνοδος (+17,8%) στα 89,6€/MWh για την τιμή του TTF.

Πηγή: U.S. Energy Information Administration και European Energy Exchange έως 11/2022. Σημείωση: Διαθέσιμα στοιχεία για το Brent έως 28/11.

Πτώση στις τιμές βασικών μετάλλων (-2,6%), σταθεροποίηση για τιμές τροφίμων και ποτών τον Οκτώβριο

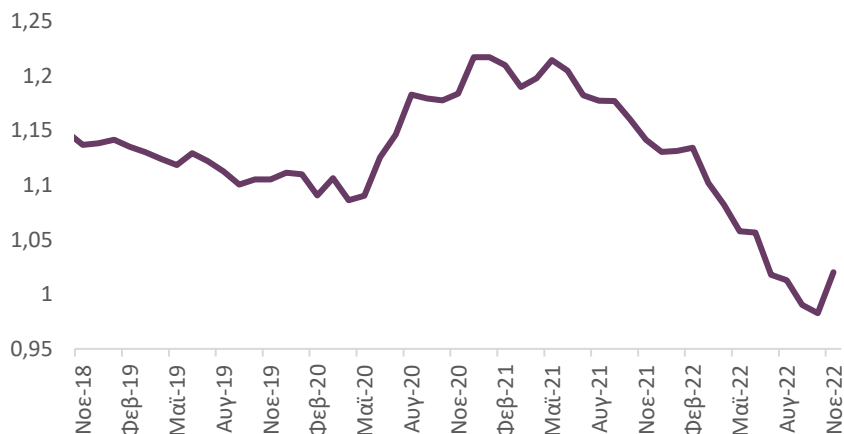

Πηγή: ΔΝΤ, Commodity data portal, έως 10/2022

Ανοδικά κινήθηκαν η ισοτιμία ευρώ/δολαρίου και οι διεθνείς κεφαλαιαγορές

Ανοδικά κινήθηκε τον Νοέμβριο η ισοτιμία ευρώ/δολαρίου (+3,8%), στα 1,02 \$/€

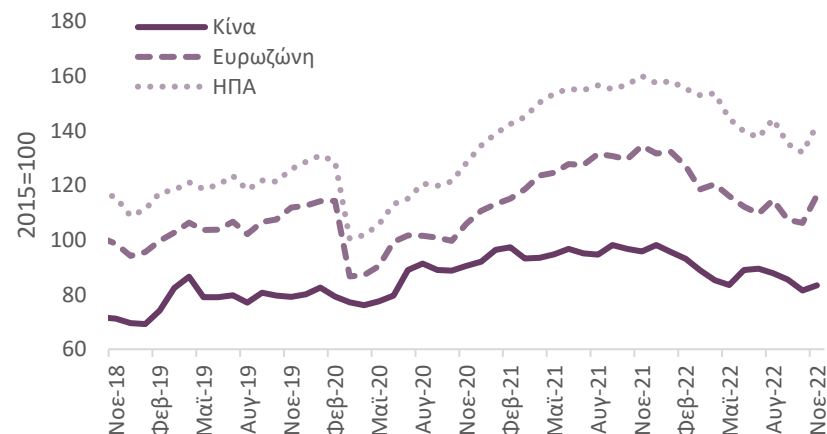
Ισοτιμία ευρώ/δολαρίου

Πηγή: ΕΚΤ, έως 11/2022

Άνοδος καταγράφηκε σε Ευρωζώνη (+9,4%), ΗΠΑ (7,7%) και Κίνα (2,3%)

Χρηματιστηριακοί Δείκτες Μετοχών

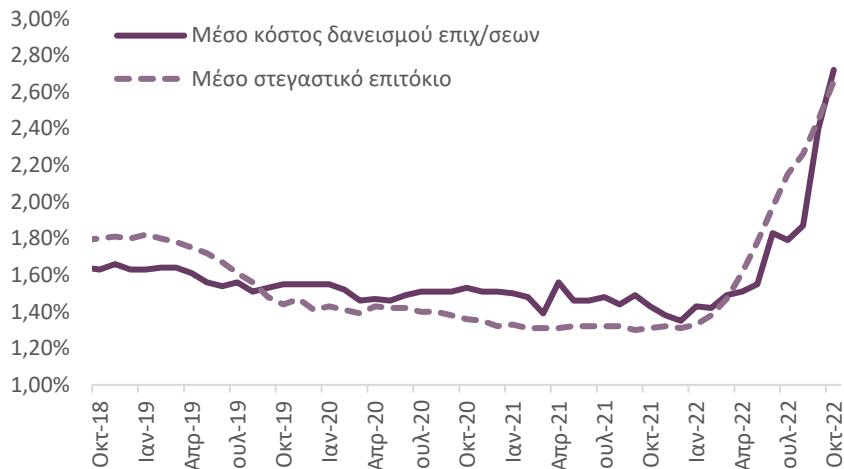
Πηγή: ΟΟΣΑ, μηνιαίος μ.ό. τιμών κλεισίματος γενικών δεικτών, έως 11/2022

Περαιτέρω άνοδος του κόστους χρηματοδότησης στην Ευρωζώνη για νοικοκυριά και επιχειρήσεις, υποχώρηση αποδόσεων κρατικών ομολόγων

Άνοδος στο κόστος δανεισμού για νοικοκυριά και επιχειρήσεις στην Ευρωζώνη τον Οκτώβριο

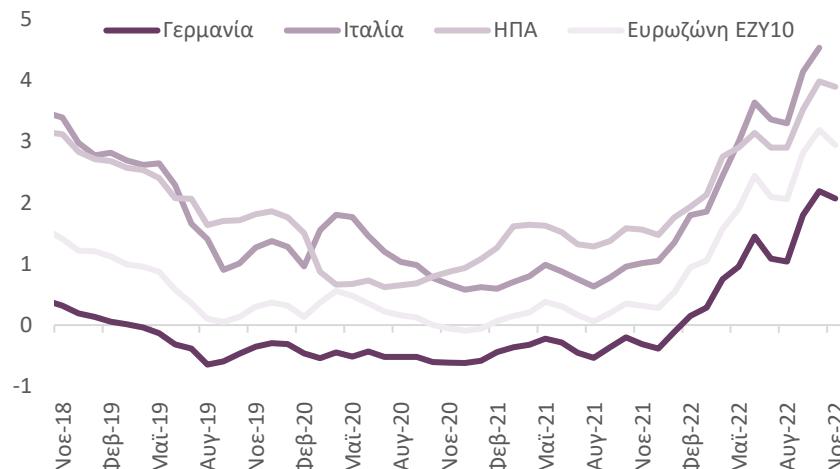
Υποχώρηση των αποδόσεων των 10-ετών κρατικών ομολόγων σε Ευρώπη και ΗΠΑ τον Νοέμβριο

Τραπεζικά επιτόκια δανεισμού στην Ευρωζώνη

Πηγή: ΕΚΤ, έως 10/2022

Αποδόσεις 10-ετών κρατικών ομολόγων

Πηγή: ΟΟΣΑ και ΕΚΤ, έως 11/2022.

Σημείωση: Για Ιταλία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία έως 10/2022.

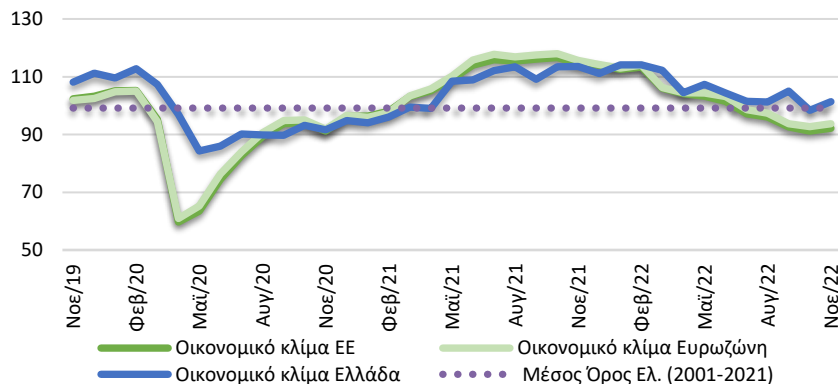
3. Οικονομικό κλίμα

Οικονομικό κλίμα - Σύνοψη

- Ο δείκτης **Οικονομικού Κλίματος** ενισχύθηκε αισθητά τον Νοέμβριο, αν και παράλληλα διαμορφώθηκε έντονα χαμηλότερα από το αντίστοιχο επίπεδο του προηγούμενου έτους (-12,2 μονάδες του δείκτη σε σχέση με τον Νοέμβριο 2021).
- Στις **επιχειρηματικές προσδοκίες**, σημειώθηκε βελτίωση σε Υπηρεσίες και Λιανικό εμπόριο, ενώ αντίθετα υποχώρησαν Κατασκευές και Βιομηχανία.
- Η **καταναλωτική εμπιστοσύνη** παρουσίασε σημαντική βελτίωση, ωστόσο κυμάνθηκε αισθητά χαμηλότερα σε σχέση με ένα έτος νωρίτερα (-13,4 μονάδες του δείκτη έναντι του Νοεμβρίου 2021).
- Η αξιοποίηση του **εργοστασιακού δυναμικού της βιομηχανίας** διατηρήθηκε υψηλότερα από μακροχρόνιο μέσο όρο, μετά την μικρή παρένθεση του Σεπτεμβρίου.

Αισθητή βελτίωση του εγχώριου δείκτη οικονομικού κλίματος τον Νοέμβριο, με ενίσχυση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης

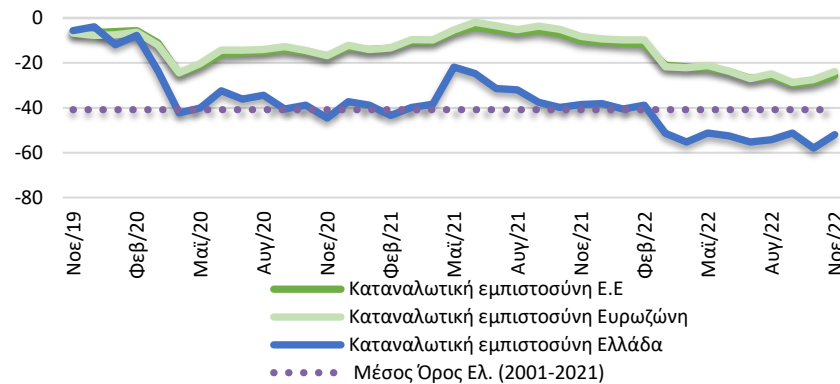
Αισθητή άνοδος του δείκτη οικονομικού κλίματος, απόρροια ενίσχυσης των προσδοκιών σε Υπηρεσίες και Λιανικό, με Κατασκευές και Βιομηχανία να εξασθενούν

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος ενισχύθηκε τον Νοέμβριο στις 101,4 μονάδες, έναντι 98,4 μονάδων τον Σεπτέμβριο και 113,6 μονάδων πριν ένα χρόνο

Πηγή: IOBE, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έως 11/2022

....με το δείκτη καταναλωτικής εμπιστοσύνης να ενισχύεται σημαντικά

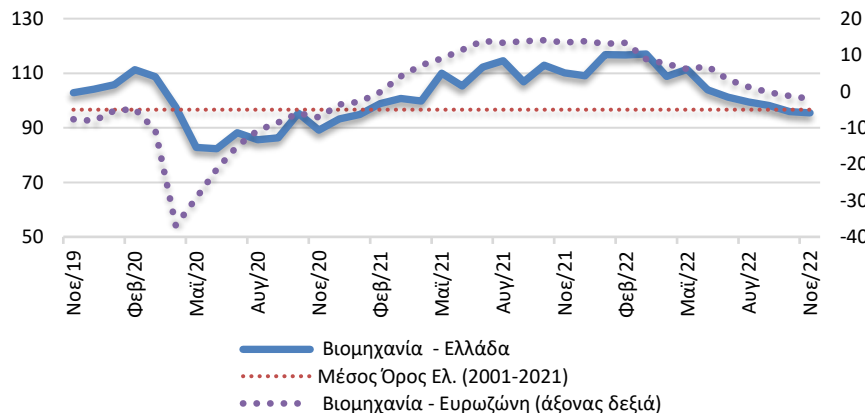

Ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης βελτιώθηκε τον Νοέμβριο και διαμορφώθηκε στις -51,9 μονάδες, από -57,9 τον προηγούμενο μήνα, αισθητά χαμηλότερα από την αντίστοιχη περυσινή περίοδο (-38,5 μον.).

Πηγή: IOBE, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έως 11/2022

Οριακή υποχώρηση των επιχειρηματικών προσδοκιών στη Βιομηχανία, ήπια βελτίωση στις Υπηρεσίες

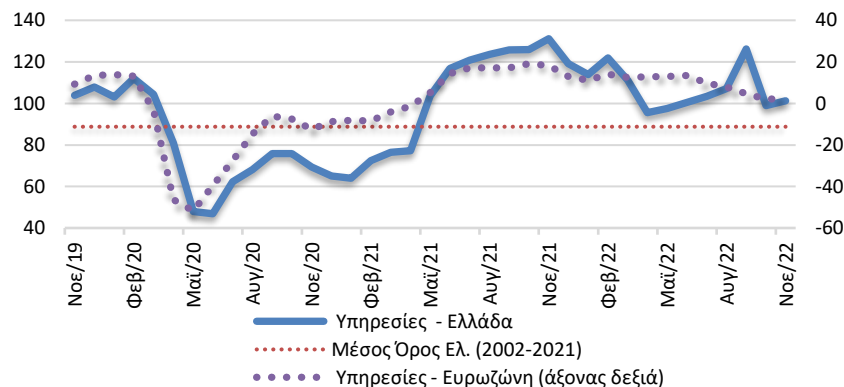
Οριακή επιδείνωση των προσδοκιών στη Βιομηχανία, μικρή υποχώρηση στις παραγγελίες και την τρέχουσα ζήτηση

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη **Βιομηχανία** εξασθένησε οριακά τον Νοέμβριο στις 95,5 (από 95,9 τον Οκτώβριο) μονάδες, επίπεδο αισθητά χαμηλότερο από το αντίστοιχο περυσινό (110,2 μον.).

Πηγή: IOBE, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έως 11/2022

Ήπια ενίσχυση στις προσδοκίες λόγω καλής πορείας της ζήτησης

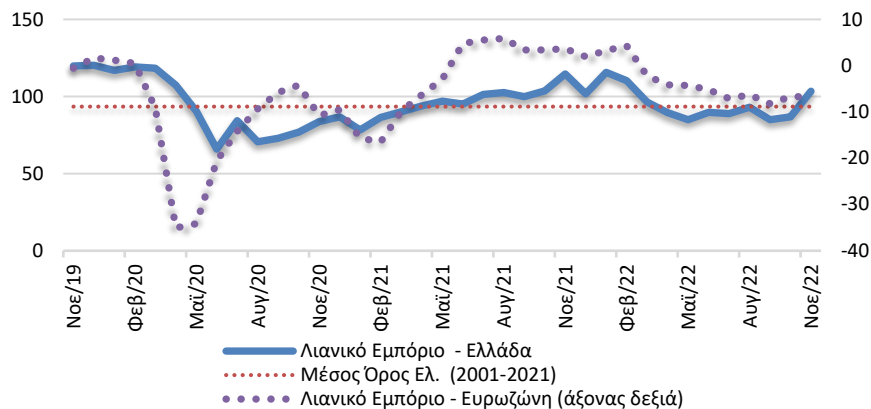

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις **Υπηρεσίες** ενισχύθηκε τον Νοέμβριο, στις 101,3 μονάδες, από 98,9 τον Οκτώβριο, σε έντονα χαμηλότερα επίπεδα με πριν ένα χρόνο (131,1 μον.).

Πηγή: IOBE, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έως 11/2022

Μικρή υποχώρηση στις Κατασκευές, έντονη βελτίωση στο Λιανικό εμπόριο

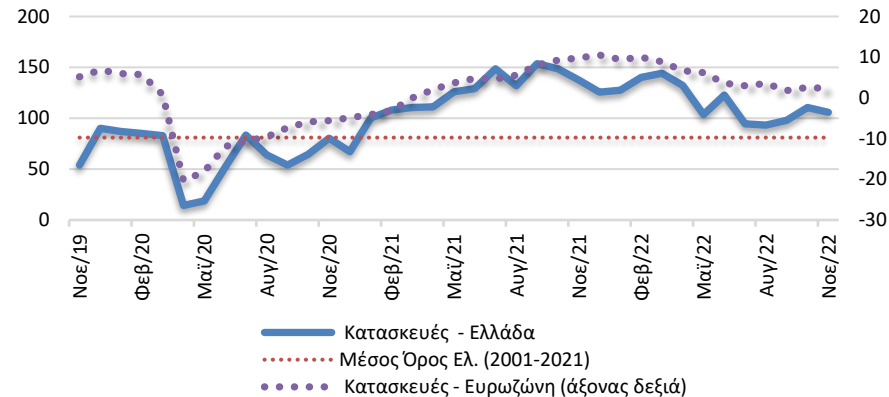
Έντονη βελτίωση στις προσδοκίες στο Λιανικό εμπόριο με κλαδικές όμως ιδιαιτερότητες

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στο **Λιανικό Εμπόριο** ενισχύθηκε σημαντικά τον Νοέμβριο, στις 110,5, από 103,5 μον. τον Οκτώβριο, αισθητά υψηλότερα από ένα έτος νωρίτερα (101,7 μον.)

Πηγή: IOBE, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έως 11/2022

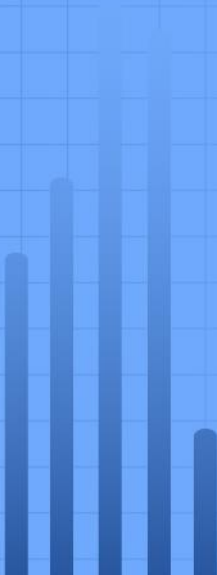
Μικρή υποχώρηση των προσδοκιών, προερχόμενη αποκλειστικά από τα Δημόσια έργα, με τις προσδοκίες στις Ιδιωτικές Κατασκευές να ενισχύονται.

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις **Κατασκευές** υποχώρησε ελαφρά τον Νοέμβριο, στις 105,7 μον., από 110,4 μον. τον Οκτώβριο, σημαντικά χαμηλότερα του αντίστοιχου περυσινού (137,7 μον.)

Πηγή: IOBE, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έως 11/2022

4. Βραχυχρόνιοι δείκτες δραστηριότητας

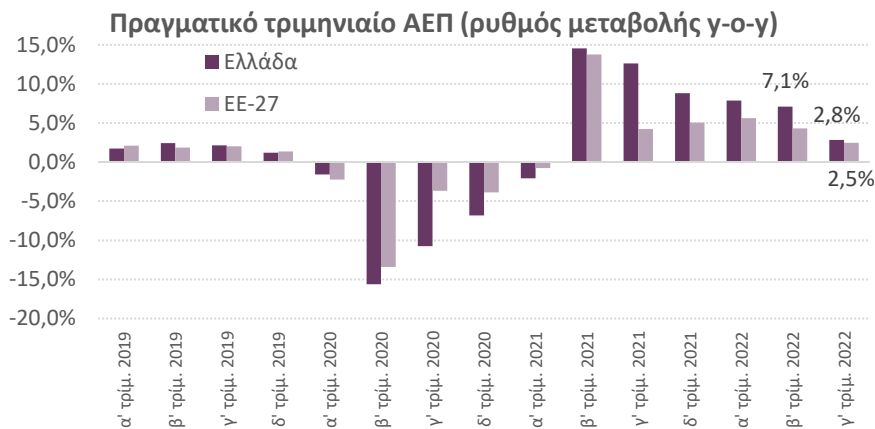
Βραχυχρόνιοι δείκτες δραστηριότητας - Σύνοψη

- Ο **ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης του πραγματικού ΑΕΠ** επιβραδύνθηκε σημαντικά το γ' τρίμηνο του 2022, σε 2,8% από 7,1% το προηγούμενο τρίμηνο, κυρίως λόγω επιβράδυνσης της ανόδου σε εξαγωγές και ιδιωτική κατανάλωση. Οι εισαγωγές κατέγραψαν μικρότερη επιβράδυνση, η δημόσια κατανάλωση μειώθηκε περαιτέρω, ενώ αντίθετα οι επενδύσεις ενισχύθηκαν.
- Συρρίκνωση της **βιομηχανικής παραγωγής**, αλλά μικρή ενίσχυση του όγκου πωλήσεων στο **Λιανικό Εμπόριο** τον Σεπτέμβριο, κατά -1,1% και 1,4% αντίστοιχα, σε ετήσια βάση.
- Μεικτές τάσεις στην **οικοδομική δραστηριότητα** τον Αύγουστο, με περισσότερα, αλλά μικρότερα νέα κτίσματα σε σχέση με πέρυσι
- Περαιτέρω μείωση του ποσοστού ανεργίας τον Οκτώβριο, στο εποχικά διορθωμένο ποσοστό 11,6%, αλλά επιδείνωση στο ισοζύγιο ιδιωτικής μισθωτής απασχόλησης.
- Στον **εξωτερικό τομέα**, έλλειμμα €811 εκ. καταγράφηκε στο ΙΤΣ τον Σεπτέμβριο, έναντι €296 εκ. το 2021, με πλεόνασμα στο ισοζύγιο Υπηρεσιών και πρωτογενών εισοδημάτων.
- Έλλειμμα €3,7 δισεκ. στο **ισοζύγιο αγαθών** τον Σεπτέμβριο, με επέκταση εισαγωγών κατά €2,3 δισεκ. και εξαγωγών κατά €942 εκ., ενώ περίπου το 1/3 των εξαγωγών και εισαγωγών αφορά καύσιμα.
- Πλεόνασμα €3,0 δισεκ. στο **ισοζύγιο υπηρεσιών** τον Σεπτέμβριο, με αύξηση εισπράξεων (€885 εκ.) και πληρωμών (€232 εκ.) ενώ το 85% των αυξημένων εισπράξεων προήλθε από τον Τουρισμό.
- Ηπιότερος ο **πληθωρισμός** τον Οκτώβριο σε 9,5%, από 12,1% τον Σεπτέμβριο, για πρώτη φορά χαμηλότερος από τον μέσο όρο της Ευρωζώνης. Εκτιμάται περαιτέρω πτώση σε 9,0% τον Νοέμβριο.

Σημαντικά ηπιότερη ετήσια ανάκαμψη, κατά 2,8% στο γ' τρίμηνο του 2022. Επιβράδυνση της ανόδου σε εξαγωγές και κατανάλωση.

Ετήσια αύξηση του ΑΕΠ κατά 2,8% το γ' τρίμ. του 2022, από 7,1% στο προηγούμενο τρίμηνο. Προήλθε κυρίως από ηπιότερη άνοδο της ιδιωτικής κατανάλωσης (+6,2%) και ενίσχυση των επενδύσεων (+12,3%). Η επίδοση του ΑΕΠ το γ' τρίμηνο ήταν οριακά ταχύτερη του μ.ό. στην ΕΕ (+2,5%).

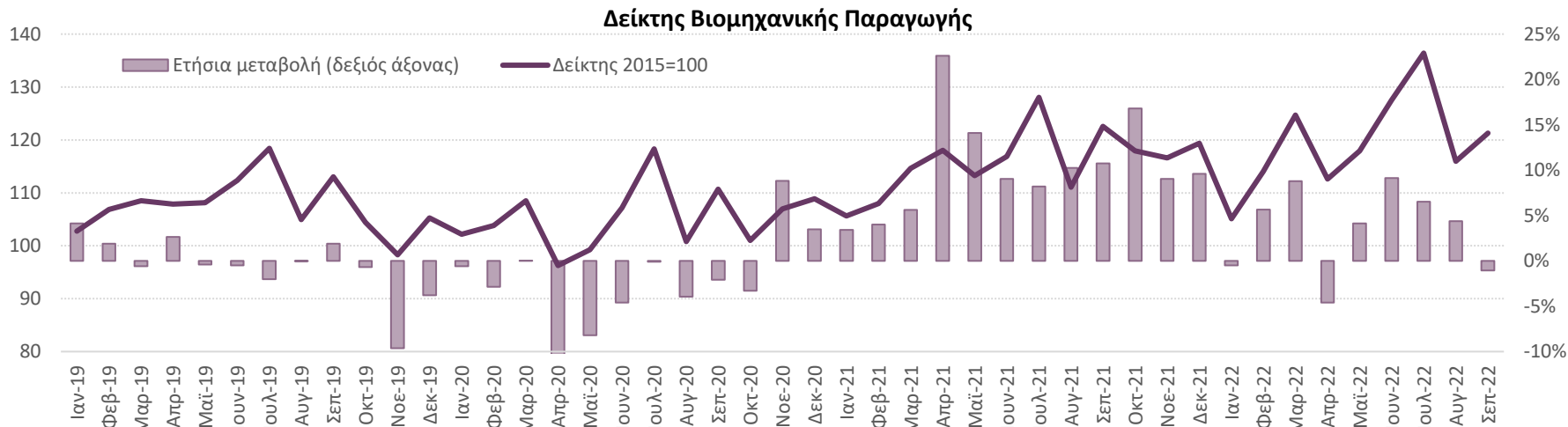
Ενισχύθηκαν οι επενδύσεις σε κατοικίες (1,5% στο γ' τρίμ. από 1,4% του ΑΕΠ στο β' τρίμ.) και οι επενδύσεις σε άλλες κατασκευές (3,6% από 3,4% του ΑΕΠ). Μικρή υποχώρηση των λοιπών επενδύσεων σε 8,6% από 8,7% του ΑΕΠ.

Πηγές: Τριμηνιαίοι Εθνικοί Λογαριασμοί και Eurostat, εποχικά διορθωμένα στοιχεία, σταθερές τιμές του 2015, έως 09/2022

* Οι άλλες κατασκευές περιλαμβάνουν τα δημόσια έργα, βιομηχανικά και εμπορικά κτίρια, ξενοδοχεία, κτήρια γραφείων και λοιπά μη οικιστικά κτήρια

Ετήσια μείωση της βιομηχανικής παραγωγής κατά 1,1% τον Σεπτέμβριο. Αύξηση κατά 4,6% σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα

Ωστόσο, η Μεταποίηση ενισχύθηκε κατά 1,9% σε ετήσια βάση.

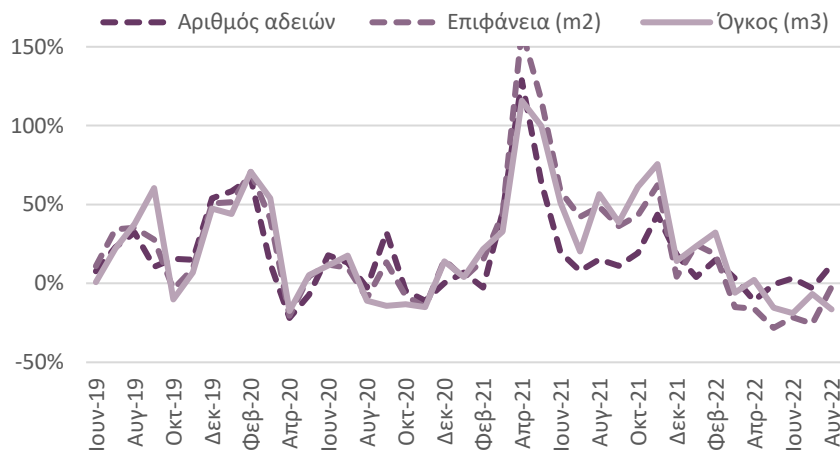
Στους βασικούς κλάδους για την ελληνική οικονομία, αυξήθηκε η παραγωγή στα Βασικά Μέταλλα (9,4% αντί για -1,9% πέρυσι), στα Τρόφιμα (1,6% αντί 9,7%) και στα Φάρμακα (1,3% αντί για 13,9%)

Περισσότερα, αλλά μικρότερα νέα κτίσματα τον Αύγουστο σε σχέση με πέρυσι. Μικρή ετήσια αύξηση στον όγκο πωλήσεων του Λιανεμπορίου τον Σεπτέμβριο

Αύξηση στις νέες ιδιωτικές άδειες τον Αύγουστο (11,7%) σε σχέση με το 2021. Ετήσια μείωση ωστόσο τόσο σε όρους επιφάνειας (-2,4%) όσο και όγκου (-16,5%)

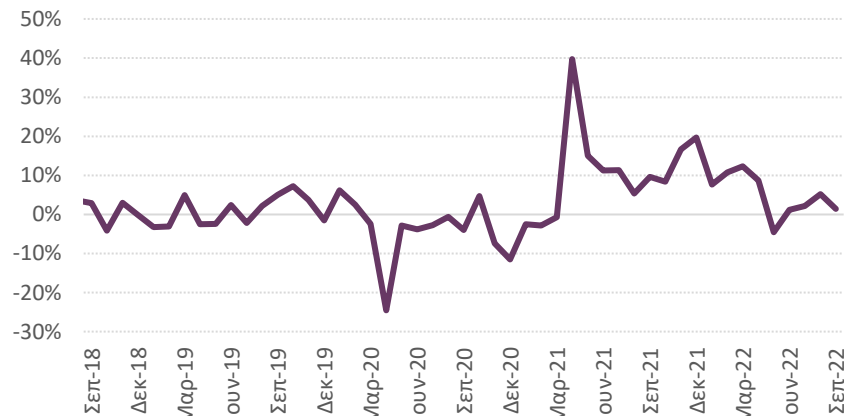
Αύξηση του δείκτη όγκου λιανεμπορίου κατά 1,4% τον Σεπτέμβριο σε σχέση με τον ίδιο μήνα του 2021 (+9,4%). Κάμψη κατά 7,4% σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα

Ετήσια μεταβολή μεγεθών ιδιωτικής οικοδομικής δραστηριότητας (%)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

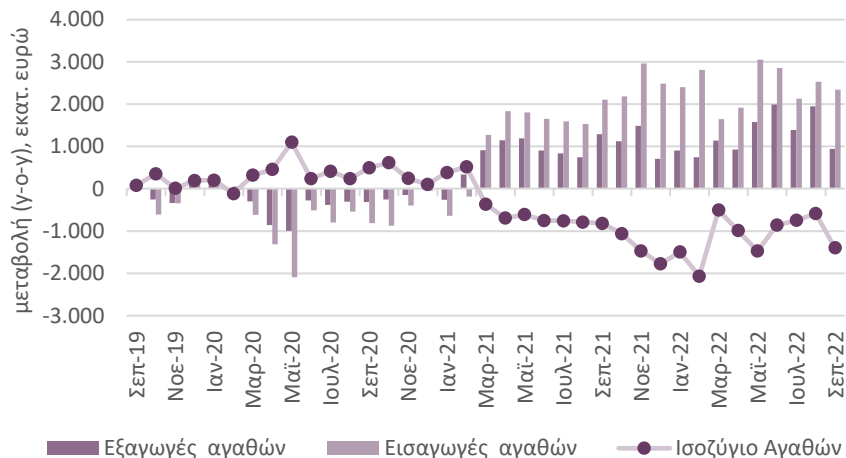
Δείκτης Όγκου στο Λιανικό Εμπόριο (ετήσια % μεταβολή)

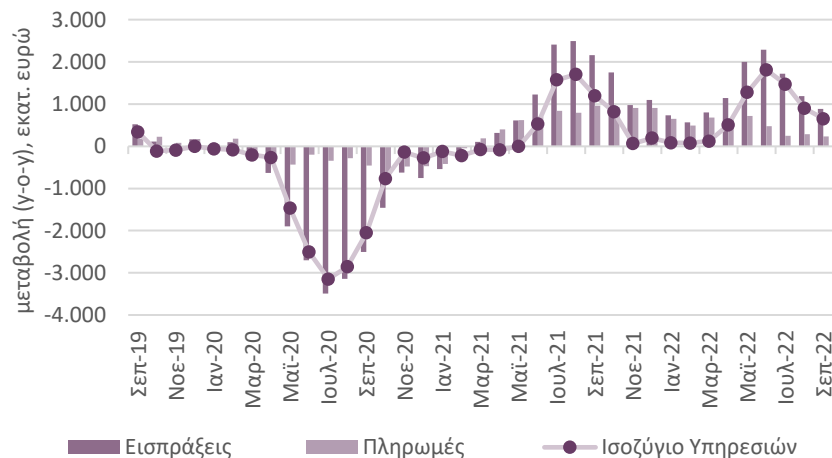
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Επιδείνωση του ελλείμματος του ισοζυγίου αγαθών και μικρότερη αύξηση του πλεονάσματος του ισοζυγίου υπηρεσιών τον Σεπτέμβριο

Ισοζύγιο Αγαθών

Ισοζύγιο Υπηρεσιών

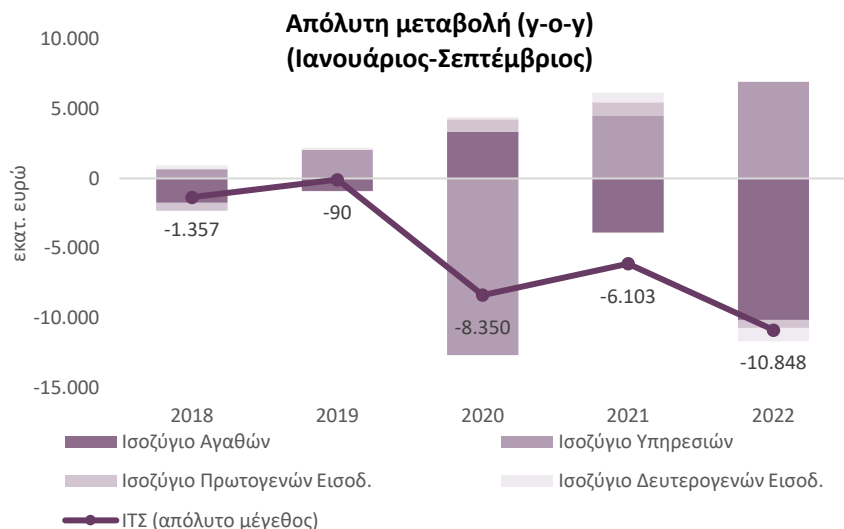

Στα €3,7 δισεκ. το έλλειμμα στο **ισοζύγιο αγαθών**, έναντι €2,3 δισεκ. το 2021, με επέκταση εισαγωγών κατά €2,3 δισεκ. και εξαγωγών κατά €942 εκ. Το 1/3 περίπου των εξαγωγών και των εισαγωγών αφορά καύσιμα. Το πλεόνασμα στο **ισοζύγιο υπηρεσιών** διαμορφώθηκε στα €3,0 δισεκ., έναντι €2,3 δισεκ. το 2021, με αύξηση εισπράξεων (€885 εκ.) και πληρωμών (€232 εκ.). Το 85% των αυξημένων εισπράξεων προήλθε από τον τουρισμό.

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, έως 09/2022

Στα €10,8 δισεκ. το έλλειμμα του Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών (ΙΤΣ), στο πρώτο εννεάμηνο του 2022, έναντι €6,1 δισεκ. το 2021

Επέκταση ελλείμματος στο ισοζύγιο αγαθών και μείωση πλεονασμάτων στα ισοζύγια εισοδημάτων, με ισχυρό αντιστάθμισμα από την επέκταση του πλεονάσματος στο Ισοζύγιο Υπηρεσιών

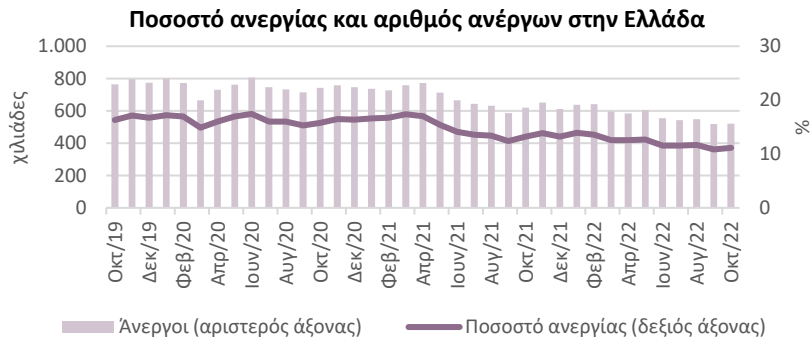

Σεπτέμβριος 2022: Έλλειμμα €811 εκ. στο ΙΤΣ τον Σεπτέμβριο, έναντι €296 εκ. το 2021.

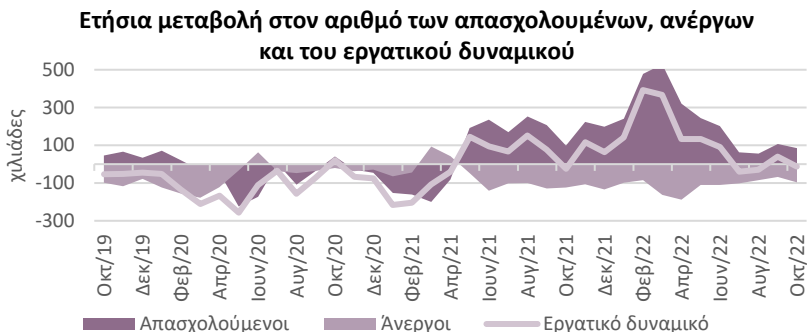
Ιανουάριος – Σεπτέμβριος 2022:

- Αύξηση του ελλείμματος του ισοζυγίου αγαθών κατά €10,1 δισεκ., με σχεδόν διπλάσια αύξηση εισαγωγών (+€21,7 δισεκ.) έναντι των εξαγωγών (+€11,6 δισεκ.). Τα καύσιμα αποτελούν και πάλι το 50% περίπου των αυξημένων ροών στο πρώτο εννεάμηνο.
- Το πλεόνασμα στο ισοζύγιο υπηρεσιών ενισχύθηκε κατά €6,9 δισεκ. έναντι του 2021, με αύξηση εισπράξεων (+€11,3 δισεκ.) και πληρωμών (+€4,4 δισεκ.). Οι τουριστικές εισπράξεις (€15,6 δισεκ.) αποτελούν το 60% σχεδόν της αύξησης των συνολικών εισπράξεων και βρίσκονται πολύ κοντά (97%) στο επίπεδο του 2019.
- Τα ισοζύγια πρωτογενών και δευτερογενών εισοδημάτων καταγράφουν οριακά πλεονάσματα.

Περαιτέρω μείωση του ποσοστού ανεργίας τον Οκτώβριο, αλλά επιδείνωση στο ισοζύγιο ιδιωτικής μισθωτής απασχόλησης

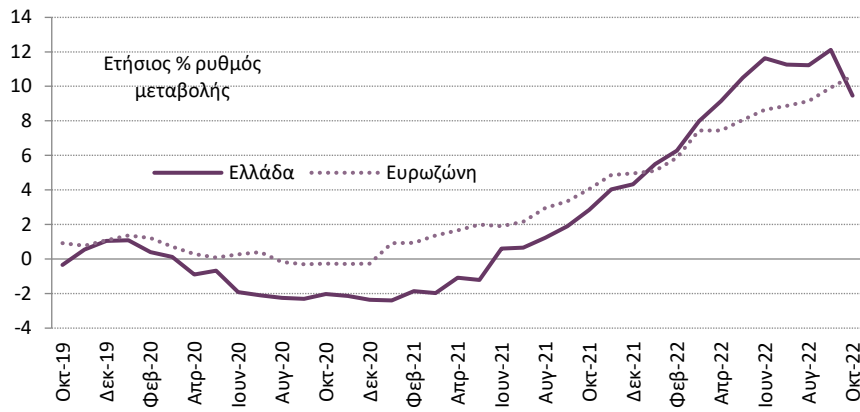

- Το μη εποχικά προσαρμοσμένο ποσοστό ανεργίας τον Οκτώβριο του 2022 μειώθηκε στο 11,2% από 13,2% ένα έτος νωρίτερα.
- Ο αριθμός των ανέργων περιορίστηκε στους 521,3 χιλ. από τους 619,2 χιλ. (-97,9 χιλ. άτομα ή -15,8%).
- Η απασχόληση ενισχύθηκε κατά 84,3 χιλ. άτομα (ή κατά 2,1%), στα 4.152,2 χιλ. από τα 4.067,9 χιλ.
- Το εποχικά διορθωμένο ποσοστό μειώθηκε τον Οκτώβριο στο 11,6% από 12,0% τον Σεπτέμβριο.
- Το πρώτο δεκάμηνο του 2022 το ποσοστό ανεργίας μειώθηκε στο 12,2% από 15,0% το αντίστοιχο δεκάμηνο του 2021.
- Με βάση τα στοιχεία του ΕΡΓΑΝΗ για ιδιωτική μισθωτή απασχόληση, τον Οκτώβριο του 2022 το ισοζύγιο προσλήψεων-αποχωρήσεων ήταν αρνητικό κατά 115,9 χιλ. άτομα (244,1 χιλ. προσλήψεις και 359,9 χιλ. αποχωρήσεις), έναντι αρνητικού ισοζυγίου κατά 70,1 χιλ. τον Οκτώβριο του 2021 (230,2 χιλ. και 300,2 χιλ., αντίστοιχα).
- Στο δεκάμηνο του 2022 το ισοζύγιο ήταν θετικό κατά 147,6 χιλ. άτομα έναντι θετικού ισοζυγίου κατά 214,8 χιλ. άτομα το δεκάμηνο του 2021 (-67,2 χιλ. άτομα).

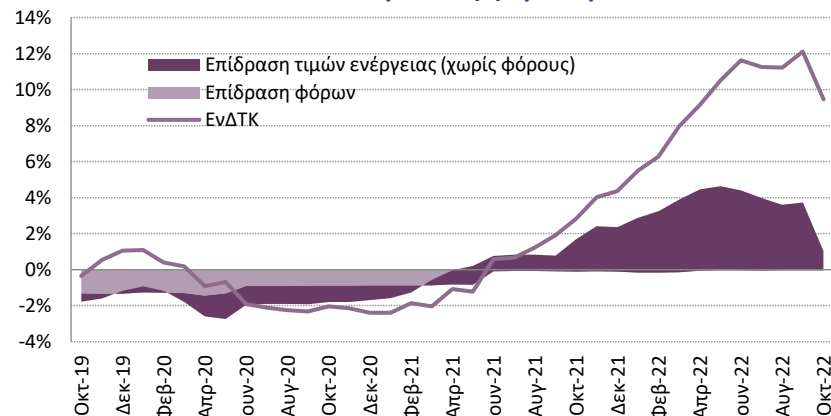

Ηπιότερος ο πληθωρισμός τον Οκτώβριο, σε υψηλότερα επίπεδα η άνοδος των τιμών στην Ευρωζώνη

Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΕνΔΤΚ)

ΕνΔΤΚ στην Ελλάδα και επίδραση τιμών ενεργειακών προϊόντων και αλλαγών στη φορολογία

Ελλάδα: Εναρμονισμένος πληθωρισμός 9,5% τον Οκτώβριο, από 12,1% τον Σεπτέμβριο φέτος. Ηπιότερος ο πληθωρισμός λόγω ασθενέστερης θετικής επίδρασης των ενεργειακών αγαθών (1,1%). Μηδενική η επίδραση των έμμεσων φόρων. Αμετάβλητη η θετική επίδραση των λοιπών αγαθών (8,4%).

Για τον **Νοέμβριο** εκτιμάται ρυθμός μεταβολής ΕνΔΤΚ, 9,0%

Ευρωζώνη: Ισχυρότερος ο πληθωρισμός τον Οκτώβριο, στο 10,6%. Για τον Νοέμβριο εκτιμάται γύρω στο 10,0%.

5. Δημοσιονομικά

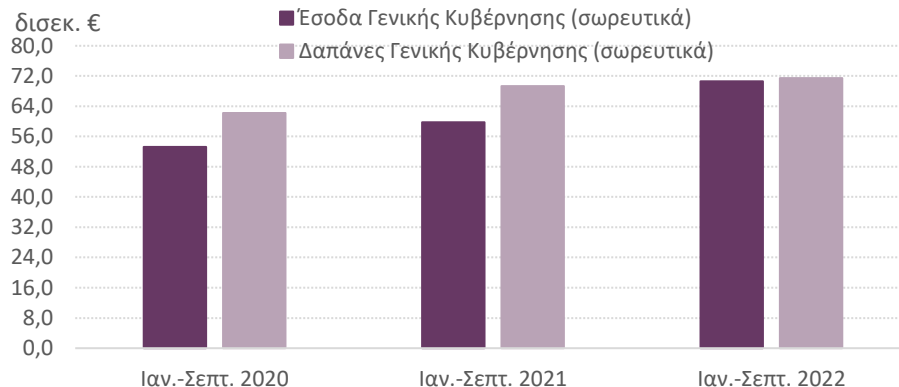
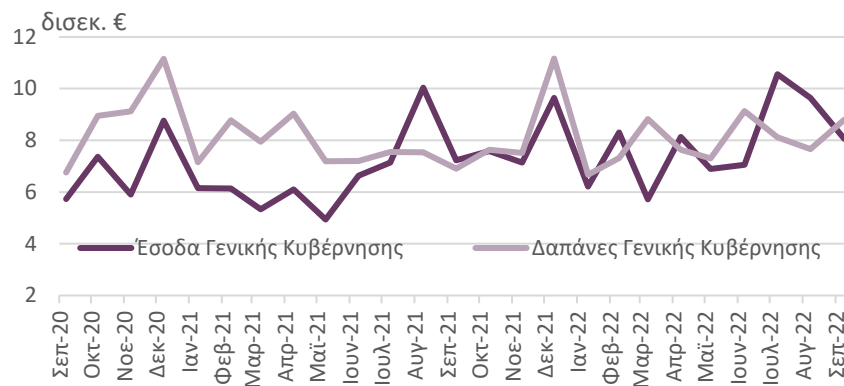
Δημοσιονομικά - Σύνοψη

- **Επιδείνωση των δημοσίων οικονομικών τον Σεπτέμβριο** σε σχέση με ένα έτος πριν, από τη μεγαλύτερη ετήσια **αύξηση των δαπανών (+27,4%) σε σχέση με τα έσοδα (+11,5%)**. Η αύξηση των δαπανών προήλθε κυρίως από την αύξηση στις επιδοτήσεις. Η αύξηση των εσόδων προήλθε κυρίως από την αύξηση στις εισπράξεις έμμεσων φόρων και στις εισπραχθείσες κεφαλαιακές μεταβιβάσεις.
- Στο **εννεάμηνο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου 2022**, τα **έσοδα** ήταν €10,86 δισεκ. περισσότερα σε σχέση με πέρυσι, με αύξηση στις περισσότερες κατηγορίες, ειδικά στις εισπράξεις έμμεσων φόρων (+€6,87 δισεκ.). Οι **δαπάνες** είναι αυξημένες κατά €2,16 δισεκ. σε σχέση με το πρώτο εννεάμηνο πέρυσι, από αύξηση στις αγορές μη χρηματοοικονομικών παγίων (+€1,78 δισεκ.) και στις επιδοτήσεις (+€1,68 δισεκ.).
- **Πρωτογενές πλεόνασμα** Γενικής Κυβέρνησης στην περίοδο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου €3,03 δισεκ, έναντι ελλείμματος €5,76 δισεκ. πριν ένα χρόνο.
- Η μέση **απόδοση των ελληνικών 10-ετών ομολόγων** σημείωσε άνοδο τον Οκτώβριο, σε 4,9% από 4,4% τον προηγούμενο μήνα, που αποτελεί νέο υψηλό 5-ετίας, με το spread έναντι των αντίστοιχων Γερμανικών να διευρύνεται μόνο οριακά στις 268 μ.β.

Ετήσια αύξηση δαπανών και εσόδων τον Σεπτέμβριο

Αύξηση των δαπανών κατά 27,4%, από αύξηση 1,5% τον Αύγουστο. Αύξηση των εσόδων τον Σεπτέμβριο κατά 11,5%, από -4,0% ένα μήνα πριν.

Έσοδα - Δαπάνες Γενικής Κυβέρνησης*

Οι **δαπάνες** αυξήθηκαν σε ετήσια βάση κατά €1,89 δισεκ., κυρίως λόγω της αύξησης στις επιδοτήσεις (+€1,43 δισεκ.) και στις αγορές μη χρηματοοικονομικών παγίων (+€499 εκατ.). Μείωση στις τρέχουσες μεταβιβάσεις καταβληθείσες (-€283 εκατ.).

Αυξημένα **έσοδα** τον Σεπτέμβριο σε σχέση με πέρυσι κατά €832.5 εκατ. λόγω της αύξησης στις εισπράξεις έμμεσων φόρων (+€832 εκατ.) και στις εισπραχθείσες κεφαλαιακές μεταβιβάσεις (+€419 εκατ.). Μείωση στις τρέχουσες μεταβιβάσεις εισπραχθείσες και στις εισπράξεις άμεσων φόρων.

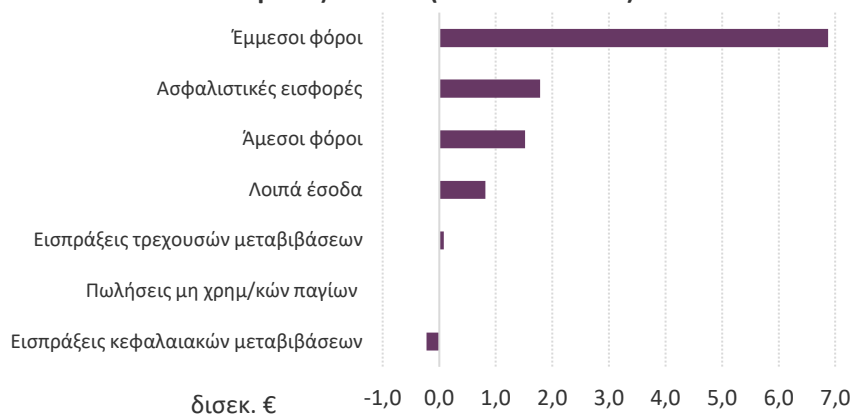
Στο αρχικό **εννεάμηνο** τα έσοδα ήταν €10,86 δισεκ. περισσότερα (+18,2%) από πέρυσι ενώ οι δαπάνες ήταν περισσότερες κατά €2,16 δισεκ. (+3,1%).

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, έως 09/2022 * Σε ταμειακή και ενοποιημένη βάση. Η Γενική Κυβέρνηση περιλαμβάνει τον Κρατικό Προϋπολογισμό, την Κεντρική Κυβέρνηση (ΔΕΚΟ, λοιπά νομικά πρόσωπα Δημοσίου, Νοσοκομεία), τους προϋπολογισμούς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) και των Ασφαλιστικών Ταμείων (ΟΚΑ)

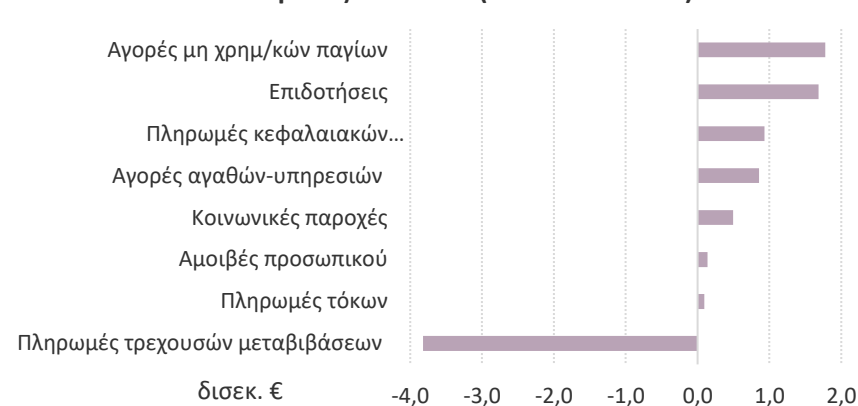
Μικρό έλλειμμα στο εννεάμηνο, από μεγάλο έλλειμμα πέρυσι, κυρίως από υψηλότερα έσοδα έμμεσων φόρων σε σχέση με πέρυσι

Κατηγορίες δημοσίων εσόδων – δαπανών

Μεταβολές εσόδων (Ιαν.-Σεπ. '22-'21)

Μεταβολές δαπανών (Ιαν.-Σεπ. '22-'21)

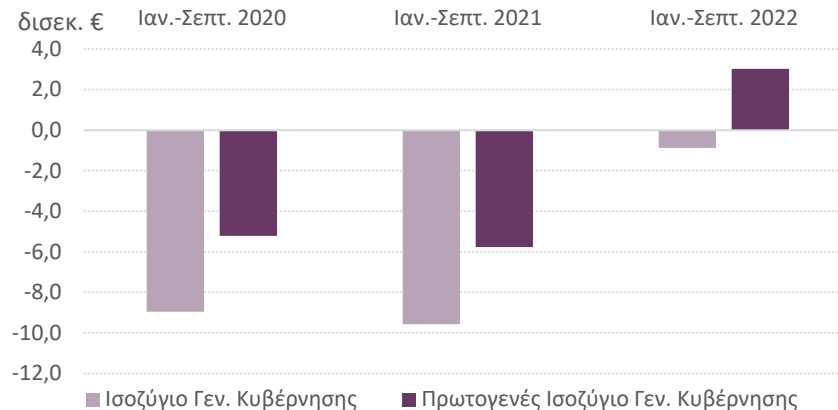
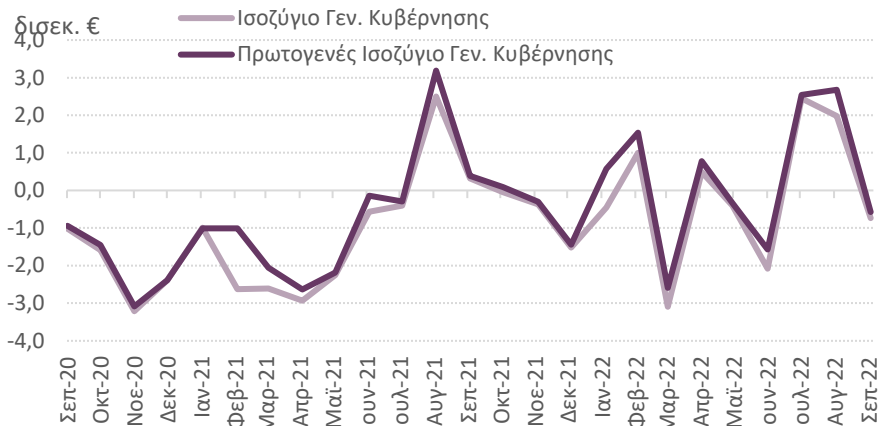
Αύξηση εσόδων στο εννεάμηνο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου σε σχέση με πέρυσι κατά €10,86 δισεκ., με αύξηση στις περισσότερες κατηγορίες, ειδικά στις εισπράξεις έμμεσων φόρων (+€6,87 δισεκ.).

Αύξηση δαπανών κατά €2,16 δισεκ., κυρίως από την αύξηση στις αγορές μη χρηματοοικονομικών παγίων (+€1,78 δισεκ.) και στις επιδοτήσεις (+€1,68 δισεκ.). Σημαντική μείωση στις πληρωμές τρεχουσών μεταβιβάσεων (-€3,82 δισεκ.).

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, έως 09/2022

Το πρωτογενές ισοζύγιο έγινε ελλειμματικό τον Σεπτέμβριο. Ήταν πλεονασματικό πέρυσι τον ίδιο μήνα

Ισοζύγιο-Πρωτογενές ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης*

Έλλειμμα πρωτογενούς δημοσιονομικού ισοζυγίου τον Σεπτέμβριο ύψους €574,8 εκατ., έναντι πλεονάσματος €388,9 εκατ. πριν ένα χρόνο. Η επιδείνωση προήλθε από τη μεγαλύτερη αύξηση των δαπανών (+€1,89 δισεκ.) σε σχέση με τα έσοδα (+€832.5 εκατ.).

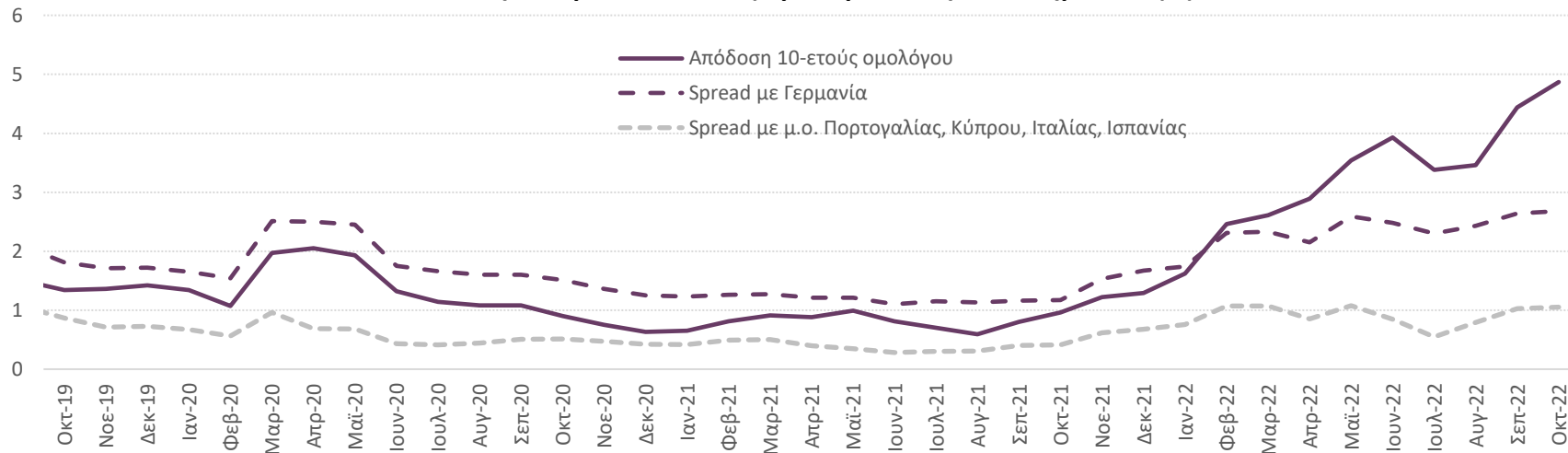
Επιδείνωση Ισοζυγίου Γενικής Κυβέρνησης σε σχέση με πριν ένα έτος κατά €1,06 δισεκ., σε έλλειμμα €740,2 εκατ.

Στην περίοδο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου, πρωτογενές πλεόνασμα €3,03 δισεκ., έναντι ελλείμματος €5,76 δισεκ. πριν ένα χρόνο.

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, έως 09/2022 * Σε ταμειακή και ενοποιημένη βάση. Το Ισοζύγιο Γεν. Κυβέρνησης προκύπτει από τη διαφορά εσόδων-δαπανών της. Το Πρωτογενές Ισοζύγιο Γεν. Κυβέρνησης προκύπτει αφαιρώντας τις πληρωμές τόκων από το ισοζύγιο της.

Η απόδοση των ελληνικών ομολόγων αυξήθηκε τον Σεπτέμβριο, σε νέο υψηλό επίπεδο πενταετίας...

Απόδοση και spread 10-ετούς ομολόγου Ελληνικού Δημοσίου (%)

... με μέσο επιτόκιο **4,9%** για το **10-ετές ομόλογο**, από 4,4% τον προηγούμενο μήνα, ενώ το μέσο **spread** έναντι του αντίστοιχου γερμανικού διευρύνθηκε οριακά από 264 μ.β. σε 268 μ.β.

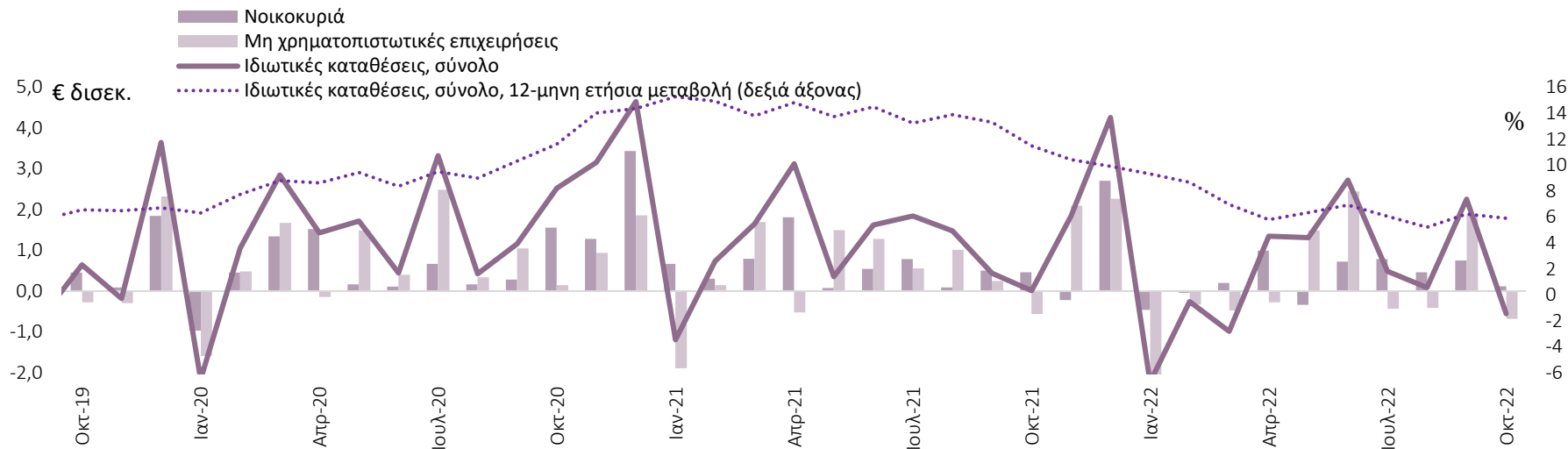
6. Τραπεζικά

Τραπεζικά - Σύνοψη

- Οι **ιδιωτικές καταθέσεις** κατέγραψαν πτώση, κατά €0,6 δισεκ. τον Οκτώβριο, λόγω πτώσης των καταθέσεων των επιχειρήσεων.
- Οι Μη Χρηματοπιστωτικές Επιχειρήσεις (ΜΧΕ) εκταμίευσαν €0,9 δισεκ. **νέα δάνεια τακτής λήξης** τον Οκτώβριο, καταγράφοντας επιβράδυνση.
- Ο τουρισμός και οι κατασκευές απορρόφησαν μεγάλο ποσοστό των νέων δανείων τον Οκτώβριο. Η **καθαρή χρηματοδότηση των νοικοκυριών** συνέχισε να συρρικνώνεται.
- Τα **επιτόκια νέου δανεισμού** προς τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά σημείωσαν περαιτέρω άνοδο τον Οκτώβριο, με διεύρυνση της απόκλισής τους από τον μέσο όρο της Ευρωζώνης.
- Η **χρηματιστηριακή αγορά** μετοχών κατέγραψε άνοδο για δεύτερο συνεχόμενο μήνα τον Νοέμβριο, κατά 6,0%, ανακτώντας έτσι το επίπεδο του Απριλίου 2022, με τις τραπεζικές μετοχές να ενισχύονται κατά 10,3%.

Οι τραπεζικές καταθέσεις των ιδιωτών μειώθηκαν τον Οκτώβριο, κατά €0,6 δισεκ. ...

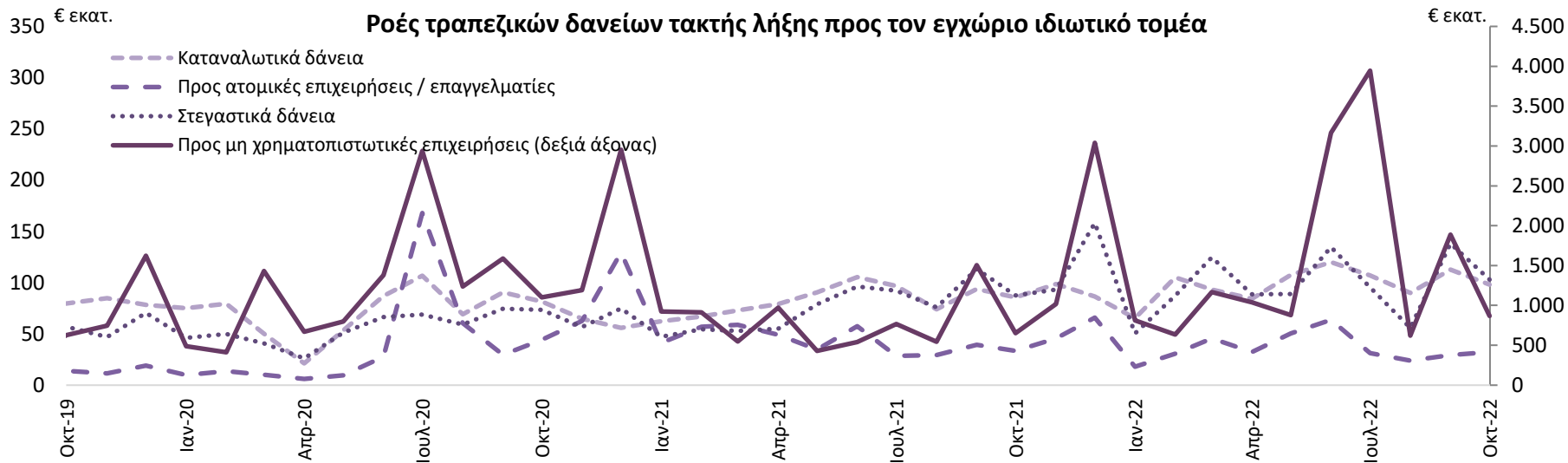
Μηνιαία καθαρή ροή ιδιωτικών καταθέσεων στις Ελληνικές τράπεζες

... λόγω πτώσης κατά €0,7 δισεκ. των καταθέσεων των επιχειρήσεων η οποία αντισταθμίστηκε μερικώς από μικρή άνοδο κατά €0,1 δισεκ. των καταθέσεων νοικοκυριών. Ο 12-μηνος ρυθμός ετήσιας αύξησης των ιδιωτικών καταθέσεων έπεσε σε 5,9%.

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, έως 10/2022

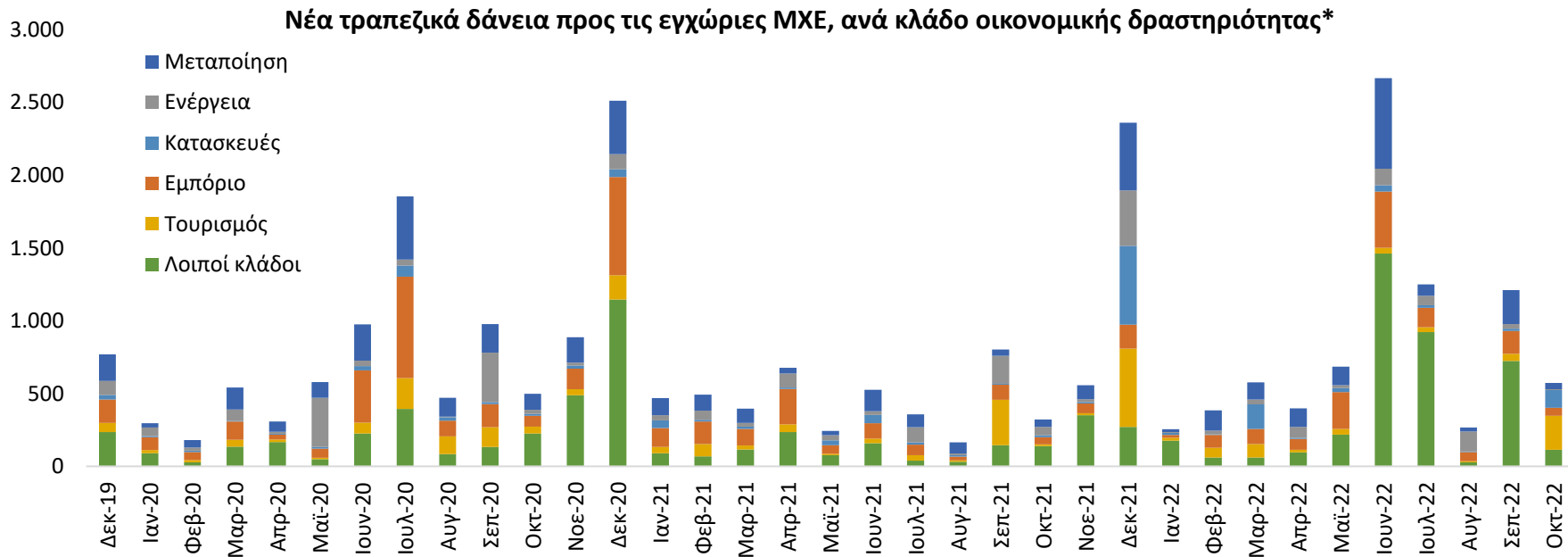
Οι Μη Χρηματοπιστωτικές Επιχειρήσεις (ΜΧΕ) εκταμίευσαν €0,9 δισεκ. νέα δάνεια τακτής λήξης τον Οκτώβριο...

... καταγράφοντας κάμψη σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα. Η καθαρή χρηματοδότηση των νοικοκυριών συνέχισε να συρρικνώνεται, με €201 εκατ. νέα δάνεια τον Οκτώβριο.

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, έως 10/2022

Ο τουρισμός και οι κατασκευές απορρόφησαν μεγάλο ποσοστό των νέων δανείων τον Οκτώβριο

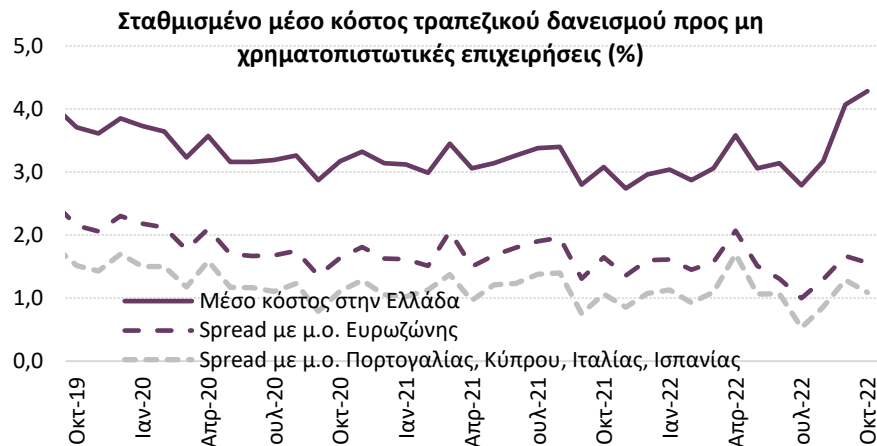

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, έως 10/2022

*Ως νέα δάνεια ορίζονται τα δάνεια σε όλα τα νομίματα των οποίων η ημερομηνία σύμβασης ανήκει στον εκάστοτε μήνα αναφοράς. Τα ποσά νέων δανείων ανά κλάδο αποτυπώνουν συνολικές μηνιαίες εκταμιεύσεις που καταγράφονται στη βάση AnaCredit. Η AnaCredit είναι μια κοινή βάση αναλυτικών πιστωτικών δεδομένων στην Ευρωζώνη, που δημιουργήθηκε κατόπιν πρωτοβουλίας της ΕΚΤ. Τα δεδομένα αφορούν αποκλειστικά χορηγήσεις προς εγχώριες επιχειρήσεις.

Τα μέσα επιτόκια νέου δανεισμού αυξήθηκαν για επιχειρήσεις και νοικοκυριά τον Οκτώβριο

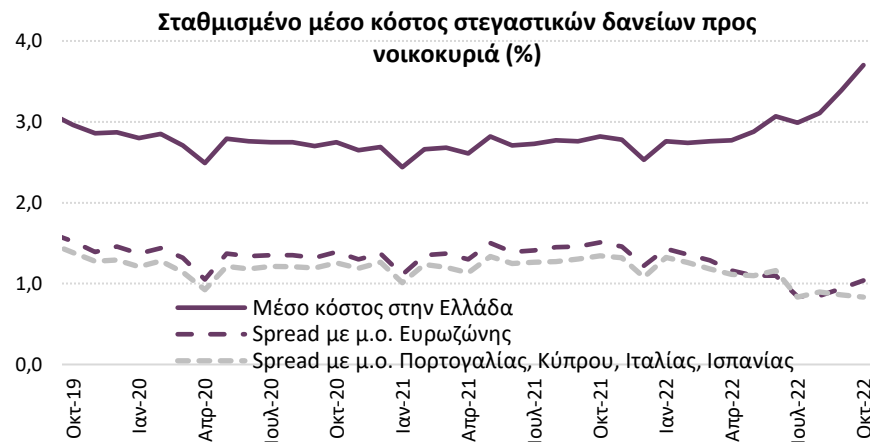
Το κόστος νέου δανεισμού των επιχειρήσεων αυξήθηκε σε 4,3%, ωστόσο η απόκλιση από τον μ.ό. της Ευρωζώνης μειώθηκε σε 156 μ.β., από 167 μ.β.

Το μέσο κόστος νέου δανεισμού αποκλίνει από τον μ.ό. του «νότου» της Ευρωζώνης, κατά 109 μ.β. και 84 μ.β. για τις επιχειρήσεις και για τα νοικοκυριά αντίστοιχα.

Πηγή: ΕΚΤ, έως 10/2022

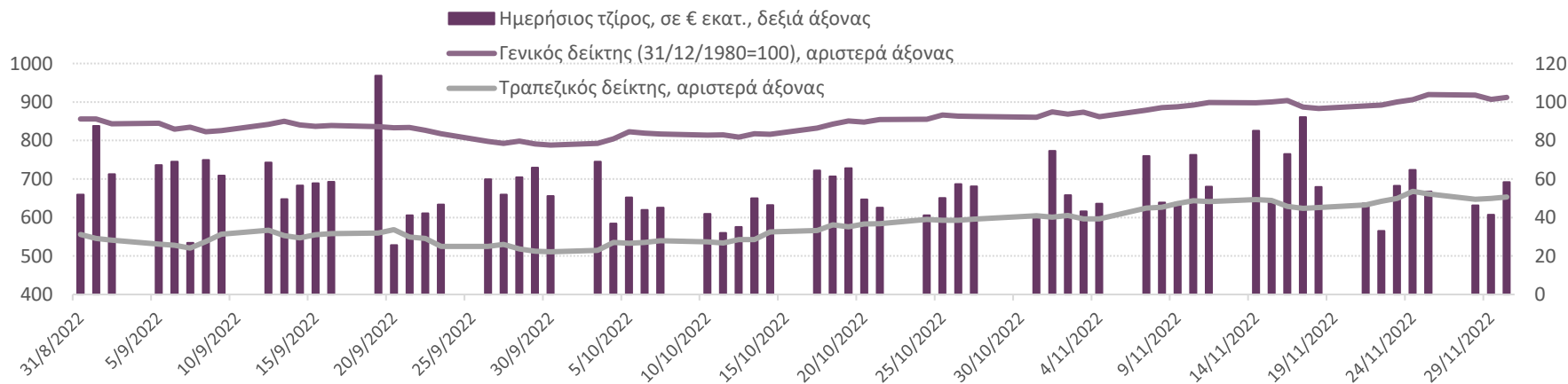
Το επιτόκιο νέων στεγαστικών δανείων προς τα νοικοκυριά αυξήθηκε σε 3,7%, ενώ διευρύνθηκε η απόκλιση από τον μ.ό. της Ευρωζώνης στις 104 μ.β., από 94 μ.β.

Πηγή: ΕΚΤ, έως 10/2022

Οι τιμές των μετοχών ανέκαμψαν περαιτέρω τον Νοέμβριο, καταγράφοντας έτσι υψηλό εξαμήνου...

Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών

... με τον τραπεζικό δείκτη να σημειώνει άνοδο κατά 10,3%, επιστρέφοντας στα επίπεδα του Απριλίου.

Ο μέσος όγκος ημερησίων συναλλαγών κυμάνθηκε υψηλότερα, σε €67,4 εκατ. τον Οκτώβριο, από €49,1 εκατ. τον Σεπτέμβριο, αλλά παραμένει χαμηλότερα από τον μέσο όγκο ημερησίων συναλλαγών το 2022 στα €71,6 εκατ.

7. Ενέργεια

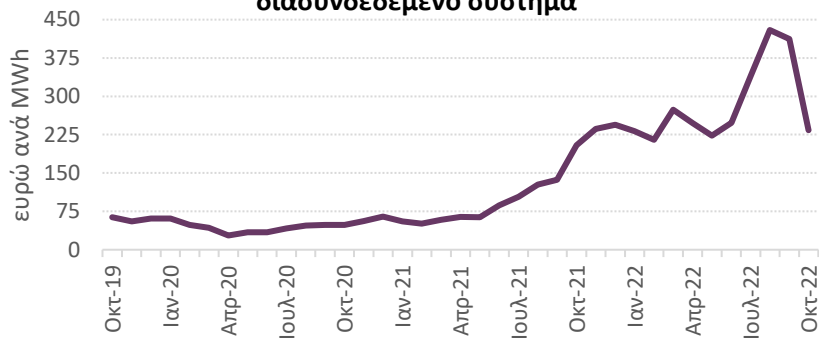
Ενέργεια - Σύνοψη

- Στην **αγορά ηλεκτρικής ενέργειας** τον Οκτώβριο, η κατανάλωση μειώθηκε κατά 7,9% σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2021 ενώ. Το κόστος της ηλεκτρικής ενέργειας στη χονδρεμπορική αγορά σημείωσε σημαντική μείωση σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα, ωστόσο παραμένει αυξημένο σε ετήσια βάση, κατά 14,4%.
- Η **εγκατεστημένη ισχύς των ΑΠΕ** τον Ιούνιο σημείωσε αύξηση με προσθήκη 108 MW και τον Οκτώβριο η **παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ** αυξήθηκε κατά 14,6% συγκριτικά με τον ίδιο μήνα του 2021 ενώ, το ενεργειακό ισοζύγιο ήταν εισαγωγικό.
- Η **μέση τιμή δικαιωμάτων εκπομπών CO₂** αυξήθηκε τον Νοέμβριο κατά 9,8%.

Μεγάλη μείωση στο κόστος ηλεκτρικής ενέργειας τον Οκτώβριο, παραμένει σε υψηλό επίπεδο σε ετήσια βάση. Αύξηση της τιμής δικαιωμάτων εκπομπών CO₂ τον Νοέμβριο.

Το κόστος ηλεκτρικής ενέργειας στη χονδρεμπορική αγορά τον Οκτώβριο είναι αυξημένο σε ετήσια βάση, κατά 14,4%

Μεσοσταθμική τιμή αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στο διασυνδεδεμένο σύστημα

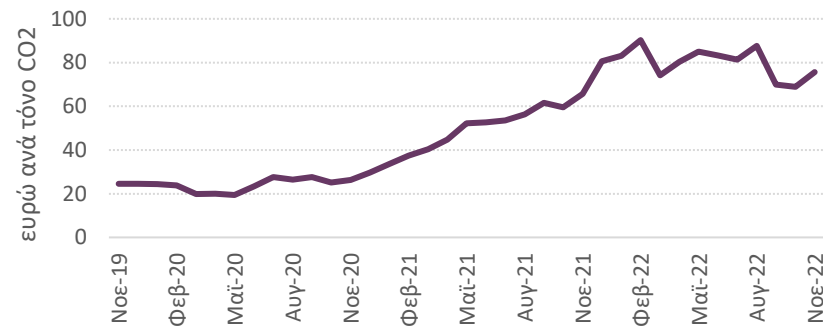

Η μεσοσταθμική τιμή αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στο διασυνδεδεμένο σύστημα (Οριακή Τιμή Συστήματος) διαμορφώθηκε τον Οκτώβριο στα 233 €/MWh, μειωμένη κατά 43,3% σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα.

Πηγή: ΑΔΜΗΕ, έως 10/2022

Η τιμή των δικαιωμάτων εκπομπών CO₂ αυξήθηκε τον Νοέμβριο

Μέση τιμή δικαιωμάτων εκπομπών CO₂ (EUA units)

Η μέση τιμή των δικαιωμάτων εκπομπών CO₂ τον Νοέμβριο διαμορφώθηκε στα 75,58 €/tCO₂, αυξημένη κατά 9,8% σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα.

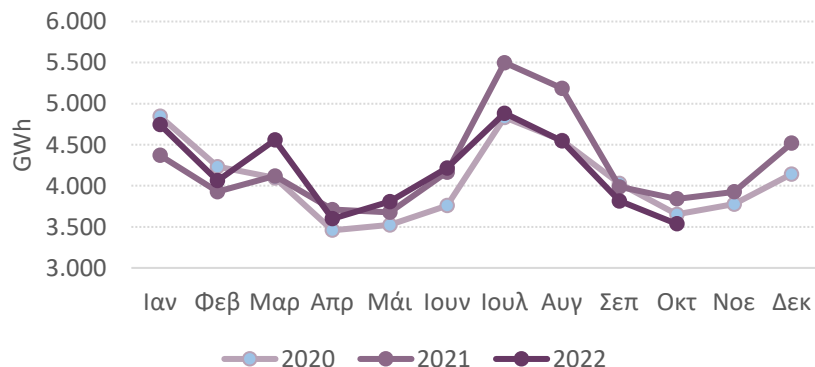
Πηγή: EEX - Emission Spot Primary Market Auction Report, έως 11/2022

Μείωση στην κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας τον Οκτώβριο. Οι επενδύσεις σε ΑΠΕ διατήρησαν τον Ιούνιο τον ανοδικό ρυθμό τους.

Η κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας στο διασυνδεδεμένο σύστημα διαμορφώθηκε τον Οκτώβριο στις 3.538 GWh, μειωμένη κατά 7,9% σε ετήσια βάση

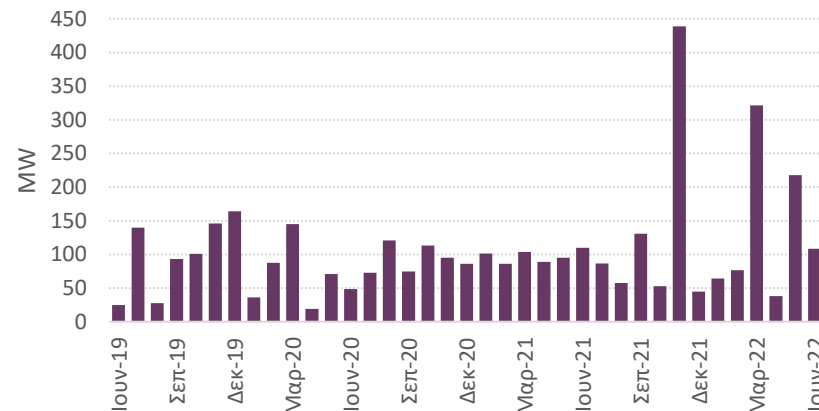
Η εγκατεστημένη ισχύς ΑΠΕ για ηλεκτροπαραγωγή αυξήθηκε τον Ιούνιο κατά 108 MW

Κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας στο διασυνδεδεμένο σύστημα

Πηγή: ΑΔΜΗΕ, έως 10/2022

Νέα εγκατεστημένη ισχύς ΑΠΕ

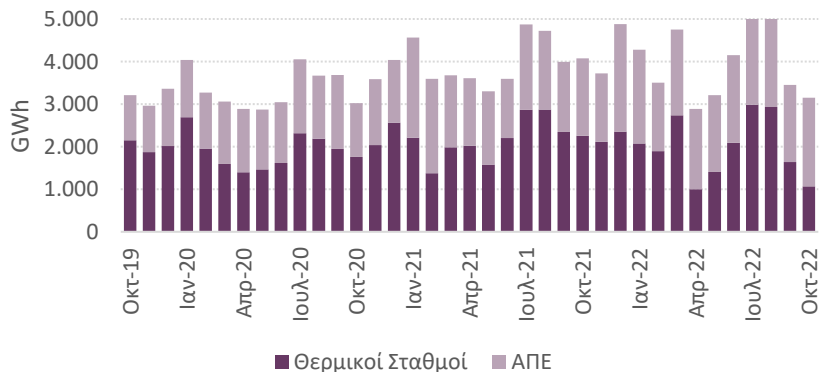
Πηγή: ΔΑΠΕΕΠ, έως 6/2022

Η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από θερμικούς σταθμούς μειώθηκε τον Οκτώβριο ενώ η παραγωγή από ΑΠΕ αυξήθηκε. Εισαγωγικό το ισοζύγιο ενέργειας.

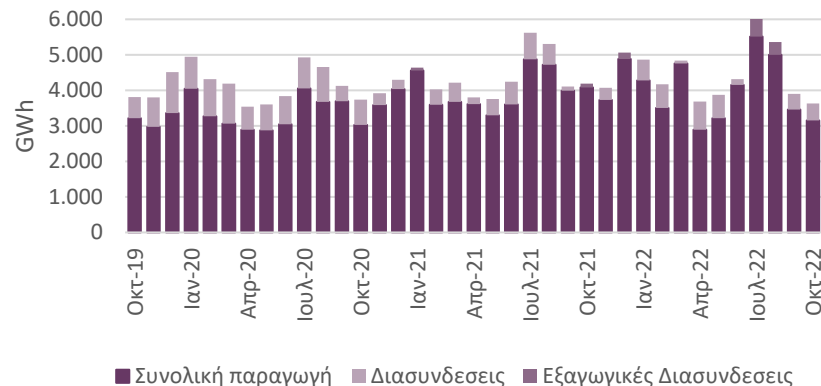
Η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από θερμικούς σταθμούς στο διασυνδεδεμένο σύστημα τον Οκτώβριο μειώθηκε κατά 52,7% ενώ από ΑΠΕ αυξήθηκε κατά 14,6% σε ετήσια βάση

Η συνολική εγχώρια παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας τον Οκτώβριο μειώθηκε κατά 22,6% και το ισοζύγιο διασυνδέσεων ήταν εισαγωγικό με μερίδιο 13,1%

Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από θερμικούς σταθμούς και ΑΠΕ* στο διασυνδεδεμένο σύστημα

Συνολική παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και ισοζύγιο διασυνδέσεων στο διασυνδεδεμένο σύστημα*

Πηγή: ΑΔΜΗΕ, έως 10/2022

Πηγή: ΑΔΜΗΕ, έως 10/2022

8. Ειδικό θέμα*

«Κυκλική Οικονομία: Ευκαιρίες και επιδράσεις στην ελληνική οικονομία»

*Το ειδικό θέμα βασίζεται σε μελέτη του IOBE (2022) που εκπονήθηκε για λογαριασμό της διαΝΕΟσις. Διαθέσιμη [εδώ](#)

Ειδικό Θέμα - Σύνοψη

- Η Ελλάδα κατατάσσεται στην **18^η θέση** ανάμεσα στις χώρες της ΕΕ27 **σε όρους κυκλικότητας**. Παρατηρείται υστέρηση σε θέματα διαχείρισης στερεών αποβλήτων.
- Συνεχής **πίεση στα φυσικά οικοσυστήματα** από τις αναποτελεσματικές μεθόδους διαχείρισης. Ενδεικτικά: υψηλό ποσοστό ταφής, ανεξέλεγκτη καύση συγκεκριμένων ρευμάτων αποβλήτων.
- Η **παροχή δευτερογενών υλικών** από το ελληνικό σύστημα διαχείρισης είναι προβληματική - θέματα ποιότητας δευτερογενών υλών και ποσοτήτων.
- Περιορισμένη **ζήτηση** από τη Βιομηχανία **για δευτερογενείς πρώτες ύλες** – προς το παρόν η ζήτηση στηρίζεται στις ανάγκες που προβλέπει το ευρωπαϊκό και εθνικό θεσμικό πλαίσιο και η οποία αφορά συγκεκριμένα προϊόντα.
- Η **μετάβαση στην κυκλική οικονομία** προϋποθέτει επενδύσεις σε υποδομές διαχείρισης καθώς και αλλαγή στο παραγωγικό πρότυπο.
- Διαθέσιμοι **ευρωπαϊκοί και εθνικοί χρηματοδοτικοί πόροι** που δύνανται να υποστηρίξουν τη μετάβαση, όπως ΕΣΠΑ 2021-2027, Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0».
- Εκτιμάται **όφελος για την ελληνική οικονομία** από την υλοποίηση επενδύσεων, κατά έως και €1,1 δισεκ. με 37 χιλ. νέες θέσεις εργασίας, αλλά και από τη μετάβαση συγκεκριμένων παραγωγικών κλάδων στην κυκλική οικονομία, κατά €70 εκατ. σε όρους ΑΕΠ και 44 χιλ. νέες θέσεις εργασίας ετησίως, υπό την προϋπόθεση ότι η ζήτηση για δευτερογενείς ύλες καλύπτεται εγχωρίως.
- Αντίθετα, η κάλυψη της ζήτησης για δευτερογενείς ύλες και υπηρεσίες επισκευών αποκλειστικά από εισαγωγές θα μειώσει το ΑΕΠ ως και κατά €220 εκατ., με περίπου 19 χιλ. λιγότερες θέσεις εργασίας κάθε χρόνο.

Υπόδειγμα κυκλικής οικονομίας – Ελαχιστοποίηση σπατάλης φυσικών πόρων σε κάθε στάδιο κύκλου ζωής των προϊόντων

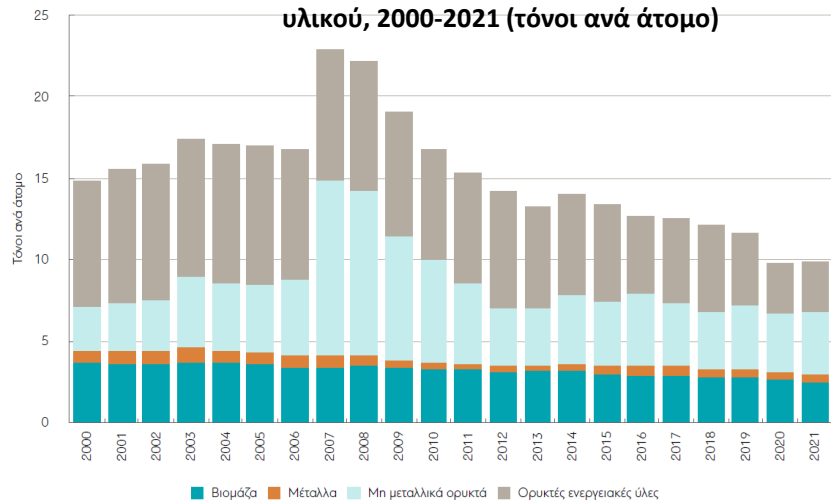
Η μετάβαση από το γραμμικό στο κυκλικό υπόδειγμα παραγωγής δημιουργεί επιχειρηματικές και οικονομικές ευκαιρίες με σημαντικά κοινωνικά και περιβαλλοντικά οφέλη, αλλά και προκλήσεις για υφιστάμενες παραγωγικές και κοινωνικές δομές

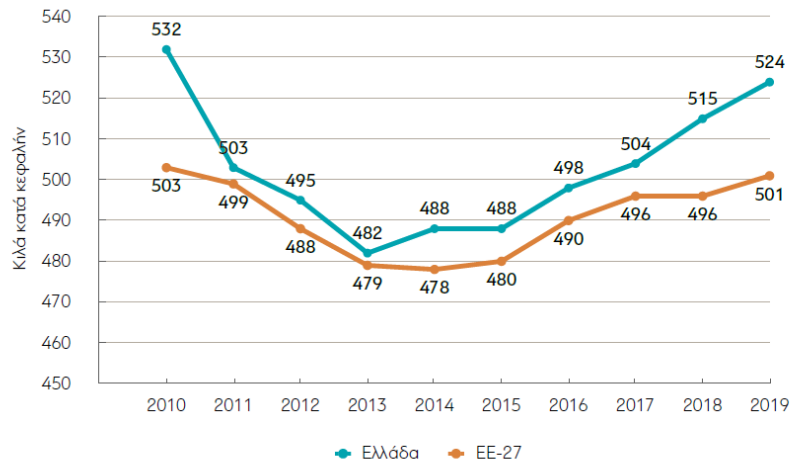
- **Σχεδιασμός:** Διευκολύνει την επισκευή των προϊόντων
- **Παραγωγή:** Προωθεί τη χρήση δευτερογενών υλών, την ανακατασκευή προϊόντων και τον περιορισμό των αποβλήτων
- **Διανομή:** Περιορίζει τη σπατάλη ενεργειακών πόρων
- **Κατανάλωση:** Προωθεί την επαναχρησιμοποίηση και επισκευή των προϊόντων
- Στο **τέλος του κύκλου ζωής**, προωθεί τη συλλογή τους με τρόπο που διευκολύνει την ανακύκλωση και τη δημιουργία δευτερογενών υλών προς χρήση στην παραγωγή νέων προϊόντων

Στην Ελλάδα περιορίζεται η συνολική κατανάλωση υλικών πόρων και η εγχώρια εξόρυξη. Ωστόσο, η κεφαλήν παραγωγή αστικών αποβλήτων παραμένει υψηλότερα από τον μέσο όρο της ΕΕ-27

Εγχώρια κατανάλωση υλικών πόρων στην Ελλάδα κατά κύρια κατηγορία υλικού, 2000-2021 (τόνοι ανά άτομο)

Κατά κεφαλήν παραγωγή ΑΣΑ, Ελλάδα και ΕΕ-27

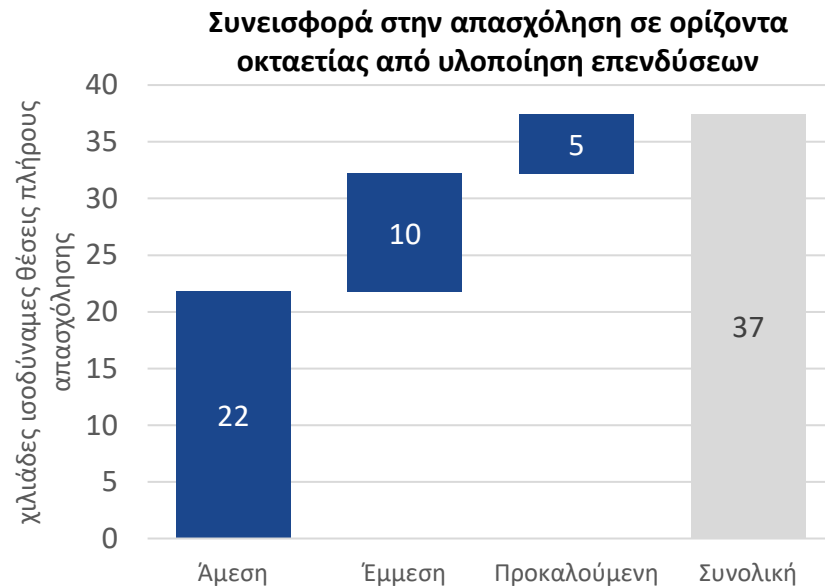
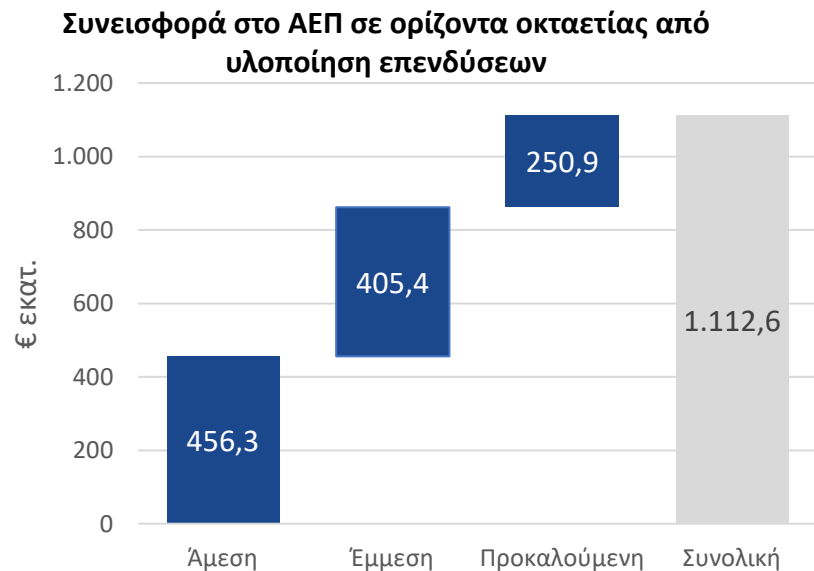
Πηγή: Eurostat.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των αστικών αποβλήτων εξακολουθεί να οδηγείται στην ταφή.

Μόλις στην 18η θέση η ελληνική οικονομία σε όρους κυκλικότητας.

Πηγή: Eurostat

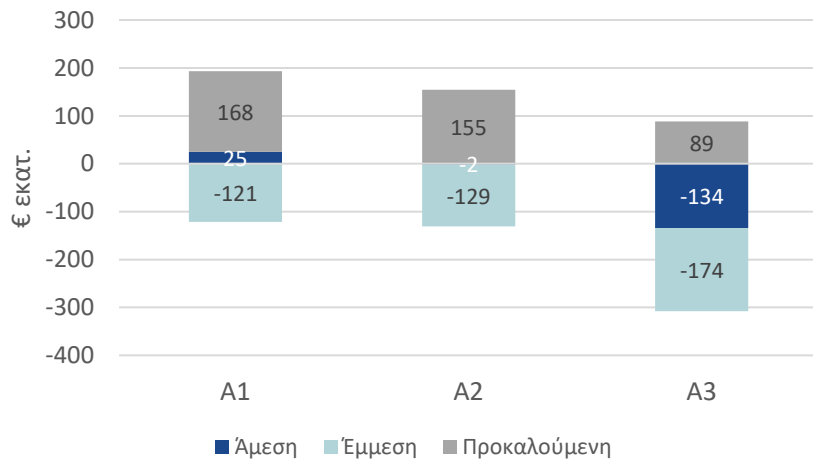
Στο €1,1 δισεκ. το όφελος για το ΑΕΠ από την υλοποίηση επενδύσεων για την ανάπτυξη της κυκλικής οικονομίας, με δημιουργία περίπου 37 χιλ. θέσεων εργασίας

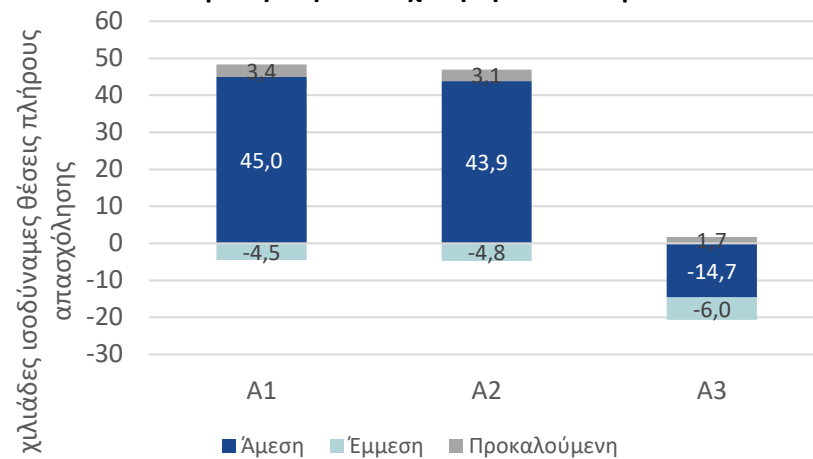
Πηγή: Εκτιμήσεις IOBE (2022)

Ως και επιπλέον €70 εκατ. ΑΕΠ ως το 2030 και 44 χιλ. θέσεις εργασίας στην περίπτωση κάλυψης της ζήτησης για δευτερογενείς ύλες από την εγχώρια αγορά. Απώλειες ως και κατά €220 εκατ. (ΑΕΠ) και 19 χιλ. λιγότερες θέσεις εργασίας αν η ζήτηση καλύπτεται αποκλειστικά από εισαγωγές

Επίδραση στο ΑΕΠ ανά σενάριο

Επίδραση στην απασχόληση ανά σενάριο

Το ύψος των εισαγωγών για κάλυψη της ζήτησης παραγωγικών κλάδων σε δευτερογενείς πρώτες ύλες καθορίζει και τον οικονομικό αντίκτυπο από τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία.

Πηγή: Εκτιμήσεις IOBE (2022)

Σημείωση: Τα τρία σενάρια A1, A2, A3 διαφέρουν ως προς τον τρόπο με τον οποίο καλύπτονται οι αυξημένες ανάγκες για ανακυκλωμένα/ανακτημένα υλικά και για υπηρεσίες επισκευών σε κάθε περίπτωση. Στο A1 η επιπλέον ζήτηση καλύπτεται εξ ολοκλήρου από την εγχώρια αγορά, στο A3 καλύπτεται από εισαγωγές.

Προτάσεις πολιτικής

Παρακολούθηση της εφαρμογής της στρατηγικής για την κυκλική οικονομία

Πλαίσιο και δείκτες παρακολούθησης της κυκλικής οικονομίας και καταγραφή ποσοτήτων αποβλήτων

Ενίσχυση λειτουργίας συστημάτων εναλλακτικής διαχείρισης και επιτάχυνση της δημιουργίας νέων για συλλογή και διαχείριση περισσότερων ρευμάτων αποβλήτων

Χρήση οικονομικών εργαλείων για τη βελτίωση της κυκλικότητας

Αναγκαίες επενδύσεις σε υποδομές διαχείρισης αποβλήτων και παραγωγής δευτερογενών υλών (έμφαση στη διαλογή και διαχωρισμό – τοπική αυτοδιοίκηση)

Ενίσχυση της χρήσης δευτερογενών υλικών από τη βιομηχανία

Απαραίτητη η στροφή σε βιώσιμη κατανάλωση – σημαντικός ο ρόλος της εκπαίδευσης

Επιτάχυνση της απορρόφησης των διαθέσιμων χρηματοδοτικών πόρων (ευρωπαϊκοί, εθνικοί)

▶ DISCLAIMER

By receiving this document, the Recipient accepts and agrees to be bound by the following obligations and limitations:

The above material has been prepared by Attica Bank and IOBE for the exclusive use of the selected parties to whom it is delivered. Neither the whole or any part of the information in this presentation may be disclosed to or used by any other person or used for any other purpose without the prior consent of Attica Bank.

Neither Attica Bank nor any of its connected persons accept any liability or responsibility for the accuracy or completeness of, nor make any representation or warranty, express or implied, with respect to, the information on which this material is based or that this information remains unchanged after the issue of this presentation. In addition, the reader of the material agrees that Attica Bank and all “connected persons” neither owe nor accept any duty or responsibility to the former, whether in contract or in tort (including without limitation, negligence and breach of statutory duty), and shall not be liable in respect of any loss, damage or expense of whatsoever nature which is caused by any use the reader may choose to make of this material, or which is otherwise consequent upon the gaining of access to the report by the reader.

The content of this material should not be construed as a solicitation or a recommendation. It has been prepared for information purposes only and is purely indicative. It does not constitute an offer or invitation for sale or purchase of securities or any of the businesses or assets described herein or any form of commitment, advice, recommendation or valuation opinion on the part of Attica Bank or its connected persons. No part of this material should form basis of or can be relied upon in connection with any contract or investment decision or commitment relating thereto.

This material should not be regarded by the Recipient as a substitute for the exercise of its own judgment and the Recipient is expected to rely on its own due diligence, if it wishes to proceed further.

Additionally, the Recipient should not construe the contents of this material as legal, tax, accounting or investment advice. The Recipient should consult its own independent counsel, tax and financial advisers as to financial, tax legal and related matters concerning any transaction described herein. This material does not purport to be all-inclusive or to contain all of the information that the Recipient may require or request.

The present material may contain targets, prospects, returns and/or opinions which obviously involve elements of subjective judgment. Any opinions expressed in this material are subject to change without notice. Forward looking statements may also be contained. Attica Bank gives no undertaking and is under no obligation to update these targets, prospects or potential statements for events or circumstances that occur subsequent to the date of this material or to update or keep current any of the information contained herein and this material and there exists no representation that it will do so.

Actual results will vary from the projections or targets mentioned and such variations may be material.

In this notice “Attica Bank” means Attica Bank S.A. and its “connected persons” means the shareholders, subsidiaries and the respective directors, officers, employees and agents of each of them

ATTICA BANK S.A.

Strategy and Financial Planning Sub-Department

23 Omirou Str. 106 72, Athens, Greece

e-mail: InvestorRelations@atticabank.gr

Tel.: +30 210 3669230

Fax: +30 210 3669410